

Opinnäytetyö (AMK)

Sosionomikoulutus

2019

Serola, Tanja ja Tuuli, Susanna

ELÄINAVUSTEINEN RYHMÄTOIMINTA TYYNELÄSSÄ

–lastensuojelun asiakkaiden itsetuntoa
vahvistamaan

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Sosionomi

2019| 45 sivua, 4 liitesivua

Tanja Serola & Susanna Tuuli

ELÄINAVUSTEINEN RYHMÄTOIMINTA TYYNELÄSSÄ

- lastensuojelun asiakkaiden itsetuntoa vahvistamaan

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli kehittää eläinavusteista ryhmätoimintaa uudeksi tukitoimeksi lastensuojelun avohuollon asiakkaana oleville lapsille ja vahvistaa toiminnan avulla heidän itsetuntoaan erilaisten harjoitusten avulla. Toiminta toteutettiin yhteistyössä Varsinais-Suomen Sosiaalipalvelut Oy:n kanssa, joiden asiakkaista ryhmä koostui.

Tässä pilottiryhmässä haluttiin myös testata yritykselle uutta palvelumallia. Vastaavaa palvelua ei ole ainakaan Varsinais-Suomen alueella saatavana, joten halusimme myös saada tietoa, voisiko tällainen työskentelymuoto palvella lastensuojelun avohuollon asiakkaita. Toiminnan sisältö suunniteltiin mahdollisimman helposti muokattavaksi, jotta sitä voitaisiin käyttää myös muidenkin lastensuojelun asiakkaiden kanssa.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että tämänkaltainen työskentelymuoto sopii mainiosti avohuollon tukitoimeksi. Eläinten läsnäolo koettiin poikkeuksetta positiiviseksi ja eläimet kevensivät tunnelmaa sekä poistivat jännitystä ryhmäläisten väliltä ja tätä kautta nopeuttivat ryhmäytymistä. Lisäksi eläimet toivat itsetunnon vahvistamisen harjoitteisiin oman lisänsä sekä toivat mukanaan iloa ja onnistumisen kokemuksia läpi koko toiminnan.

ASIASANAT:

Ryhmätoiminta, eläinavusteisuus, itsetunto, lastensuojelu, menetelmät

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Bachelor of Social Service

2019 | 45 pages, 4 in appendices

Tanja, Serola & Susanna, Tuuli

ANIMAL- ASSISTED GROUP ACTIVITY AT TYYNELÄ

- Strengthen the self-esteem of child protection clients

The purpose of our thesis was to develop animal-assisted group activities as a new form of support for children who are clients of outpatient child welfare. The operations were carried out in cooperation with Varsinais-Suomen Sosiaalipalvelut Oy, whose clients consisted of the group.

In this pilot group, we also wanted to test a new service model for the company. A similar service is not available, at least not in Southwest Finland, so we also wanted to know if this kind of work could serve outpatient child welfare clients. The content of the activity was designed to be as easily editable as possible to be used by other customer groups.

In conclusion, this type of work is ideally suited to support outpatient care. The presence of the animals was invariably positive and the animals eased the mood and removed tension between the group members, thereby accelerating group formation and bringing joy and experiences of success throughout the activity.

KEYWORDS:

Group activity, animal-assisted, self-esteem, child protection, methods

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 ELÄINAVUSTEISUUS, RYHMÄTOIMINTA JA NIIDEN VAIKUTUS	8
2.1 Eläinavusteinen työskentely	8
2.2 Eläimen vaikutus ihmiseen	12
2.3 Ryhmätoiminta yleisesti	14
3 LASTENSUOJELUASIAKKAAT JA ITSETUNTO	17
3.1 Itsetunto	17
3.2 Lastensuojelun asiakkaat	21
3.3 Avohuollon tukitoimet	22
4 KEHITTÄMISTEHTÄVÄN LÄHTÖKOHDAT	24
4.1 Kehittämistehtävä	24
4.2 Kehittämistehtävän toimeksiantaja	24
4.3 Prosessikuvaus	25
4.4 Kehittämismenetelmät	28
5 KEHITTÄMISTOIMINNAN TULOKSET JA ARVIOINTI	29
5.1 Toiminnan lähtökohdat	29
5.2 Tutustumisvaihe	30
5.3 Toimintavaihe	34
5.4 Lopetusvaihe	39
6 POHDINTA	42
6.1 Tulosten tarkastelu ja kehittämisideat	42
6.2 Eettisyyden ja luotettavuuden arviointi	43
6.3 Oma oppimisprosessi ja ammatillinen kasvu	44
LÄHTEET	46

LIITTEET

- Liite 1 (1) Saatekirje tytöille
- Liite 1 (2) Saatekirje vanhemmille
- Liite 1 (3) Saatekirje sosiaalityöntekijöille
- Liite 2 (1) Kysely tytöille ryhmän loppuksi

KUVAT

- Kuva 1. Tutustumisvaihe. 31
- Kuva 2. Metsäretki. 33
- Kuva 3. Kuvakorttikierros. 35
- Kuva 4. Aktivointipeli koirien kanssa. 37
- Kuva 5. Agilityrata. 39

TAULUKOT

- Taulukko 1. Kehittämisprosessin vaiheet. 27

1 JOHDANTO

Eläinavusteinen työskentely on lisännyt voimakkaasti suosiotaan viime vuosina ja eläimiä käytetäänkin sosiaalialalla työskentelyn apuna laajasti. Suosion kasvamiselle on perusteet, sillä monissa tutkimuksissa on osoitettu, että eläinten parissa toimiminen ja niiden läheisyydessä oleminen saa aikaan monia positiivisia fyysisiä ja psyykkisiä vaikutuksia ihmiselle. Opinnäytetyömme tarkoituksena oli kehittää eläinavusteinen ryhmätoiminta ja selvittää sen soveltuvuutta avohuollon tukitoimeksi, koska vastaavaa toimintaa ei ole vielä tarjolla palvelumuotona. Nykyisessä lastensuojelulaissa edellytetään, että kunnan on järjestettävä lastenhuollon avohuollon tukitoimena tarvittaessa muun muassa vertaisryhmätoimintaa (Lastensuojelulaki 417/2007, 36§). Ryhmätoiminta pyrkii lisäämään lapsen tai nuoren voimavaroja ja on luonteeltaan joko ehkäisevää tai korjaavaa työtä. Lasten ja nuorten sosiaalisia verkostoja tulisikin hyödyntää aiempaa enemmän työmenetelmänä, sillä vertaissuhteet ikätovereihin saavat aikaan sellaisia kasvua ja kehitystä tukevia yhteisöllisyyden kokemuksia, joista monet lapset ja nuoret saattaisivat muuten jäädä paitsi. Ryhmätoiminnan avulla voidaan kehittää myös lapsen tai nuoren sosiaalista kompetenssia, mikä on ilman vertaissuhteita mahdotonta. (Pekkarinen 2006, 100–101.) Ryhmätoimintaa voidaan järjestää erityisen tuen tarpeessa oleville lapsille tai nuorille organisaationa omana toimintana tai yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. (Kivelä & Lempinen, 2010, 30.)

Ryhmän kehittäminen oli paitsi innostavaa ja mielenkiintoista, myös haastavaa koska vastaavaa palvelumuotoa ei ole saatavilla ja täten emme voineet kysyä neuvoa vastaavaa aiemmin tehneiltä henkilöiltä.

Tätä kehittämistoiminnan raporttia lähestymme kuvaamalla ensin eläinavusteisuuden lähtökohtia ja eläinten vaikutuksia ihmisiin. Kerromme ryhmätoiminnasta ja sen vaikutuksesta sekä avaamme itsetunnon käsitettä ja menetelmiä sen vahvistamiseen. Halusimme tuoda myös teoriaosuuteen lastensuojelun asiakkaat näkyville, koska palvelumuotoa kehitetään juuri avohuollon yhdeksi tukitoimeksi ja vastaamaan heidän tarpeitaan.

Kolmannessa luvussa raportti etenee kehittämistyön lähtökohtien ja toimeksiantajan kuvaamiseen sekä käydään läpi prosessikuvaus. Neljännessä luvussa avaamme kehittämistyön tulokset, eli ryhmätoiminnan, jonka toteutimme. Kehittämistoiminnan raportin viimeisessä luvussa pohditaan ja arvioidaan kehittämistoiminnan prosessia kokonaisuudessa ja käsitellään jatkotyöskentelyä.

Kehittämistyön antoisa osuus oli löytää tieteelliset todisteet omille ajatuksillemme eläinten hyvää tekevistä vaikutuksista ja kokea käytännössä, millaista on ottaa eläimet mukaan ryhmätyöskentelyyn ja mitä ne tuovat siihen mukanaan.

2 ELÄINAVUSTEISUUS, RYHMÄTOIMINTA JA NIIDEN VAIKUTUS

2.1 Eläinavusteinen työskentely

James A. Serpell, eläinetiikan ja hyvinvoinnin professori Pennsylvanian yliopistosta, kirjoittaa artikkelissaan ”Historical and cultural perspectives on human-pet interactions” John Locken, joka on yksi tunnetuimmista uuden ajan filosofeista, tuoneen ilmoille ajatuksia eläinten hyvää tekevästä vaikutuksesta ihmisille. Hän kirjoittaa Locken olleen sitä mieltä, että lapsille tulisi antaa erilaisia eläimiä esimerkiksi koiria, lintuja tai oravia huolehdittavakseen, jotta he oppisivat ottamaan vastuuta toisista elollisista olennoista ja oppiakseen helliä tunteita. Serpell kirjoittaa myös Florence Nightingalen, joka tunnetaan nykyaikaisen sairaanhoidon esikuvana, pohtineen teoksessaan ”Notes on Nursing” miten lemmikkieläimet ovat hyviä kumppaneita etenkin pitkäaikaissairaille ihmisille. Lisäksi Serpell kirjoittaa William Tukesta, joka perusti vuonna 1796 York Retreat-hoitolan mielenterveysongelmista kärsiville asiakkaille. Hoitola edusti uudenlaista hoitomuotoa koska siellä potilaat saivat olla omissa vaatteissaan ja heitä kannustettiin tekemään erilaisia kädentöitä, lukemaan kirjoja sekä kirjoittamaan. Potilailla oli lupa kulkea hoitolan pihalla ja puutarhoissa, joissa oli erilaisia eläimiä. (Serpell 2011, 12- 13.)

Uusi tuleminen eläinten terapeuttisista vaikutuksista tapahtui vuonna 1969 kun lastenpsykiatri Borin Levinson kirjoitti kirjan ”Pet-oriented child psychotherapy”. Levinson kertoo kirjassa huomanneensa, että vaikka hänen vaikeasti sulkeutuneet asiakkaansa eivät kyenneet olemaan vuorovaikutuksessa hänen kanssaan, niin he kykenivät ottamaan kontaktia hänen koiraansa Jinglesiin. Tästä Levinson keksi ajatuksen käyttää lemmikkejä työskentelyn apuna terapiatyöskentelyssä. (Serpell 2011, 14; Ikkäheimo 2013, 5.)

Sittemmin tutkimus on laajentunut vuosi vuodelta kattavammaksi ja ymmärryksemme siitä, miten moninlaisella tavalla eläimet meihin vaikuttavat, kasvanut. Suomessa alettiin julkaista kirjoituksia eläinavusteisesta toiminnasta sekä ihmisen ja eläimen välisen siteen terveysvaikutuksista 2000-luvun alusta alkaen. (Hautamäki ym. 2018, 15.)

Eläinavusteisuus tai eläinavusteinen työskentely on kattotermi, mikä pitää sisällään seuraavat eläinavusteisuuden muodot: Eläinavusteinen toiminta (Animal-Assisted Activity AAA) on pääosin vapaaehtois pohjaista, ei-tavoitteellista työskentelyä. Se antaa

kuitenkin mahdollisuuden kasvatuksellisiin, motivoiviin ja hoidollisiin hyötyihin hyvinvointia lisäämällä. Ohjaaja voi olla koulutettu ammattilainen tai vapaaehtoinen, jolta ei edellytetä sosiaali- ja terveysalan koulutusta. (Ikäheimo, 2013,1.) Tästä on esimerkkinä Karva-Kaverien kaverikoiratoiminta, jotka vierailevat esimerkiksi vanhainkodeissa, päiväkodeissa ja erilaisissa tapahtumissa. (Suomen Karva-Kaverit 2019.)

Eläinavusteinen terapia (Animal-Assisted Therapy AAT) on tavoitteellista ja suunnitelmallista työskentelyä, jossa eläimellä on merkittävä rooli ja jota voi toteuttaa ainoastaan koulutettu sosiaali- ja terveysalan asiantuntija, jolla on alueen erityinen asiantuntijuus. (Ikäheimo 2013, 1).

Eläinavusteinen erityisopetus (Animal-Assisted Pedagogy) on koulussa toteutettavaa eläinavusteista opetusta, jota voi tehdä kyseiseen eläimeen perehtynyt opettaja tavallisessa koulussa (eläinavusteinen toiminta) tai eläinavusteisen terapiakoulutuksen saanut (erityis)opettaja, joka työskentelee (erityis) opetuksen koulussa tai luokassa. Toiminta on aina tavoitteellista ja terapeutista. (Ikäheimo 2013, 1.)

Sosiaalityössä eläinavusteinen työskentely on terapeutin lähestymistapa, jolla on monenlaisia vaikutuksia. Se aikaansaa sekä fyysistä, sosiaalista että emotiivista hyvinvointia edesauttamalla uusien tärkeiden ihmissuhteiden syntymistä sekä saa aikaan yhteenkuuluvuuden tunnetta. Eläinavusteinen työskentely myös parantaa asiakkaiden motivaatiota uusien vuorovaikutussuhteiden rakentamiseksi sekä helpottaa uudelleenintegroitumista yhteiskuntaan. (Tedeschi, Fitchett, & Molidor (2005, 61–69.) Pichot (2012, 11-12) lisää myös, että monesti eläimen läsnäolo saa sulkeutuneen ihmisen tuntemaan olonsa mukavammaksi ja tätä kautta avautumaan asioistaan enemmän. Eläimet siis helpottavat vuorovaikutuksen syntymistä niin asiakkaan ja työntekijän välillä kuin esimerkiksi ryhmätilanteissa asiakkaiden kesken. Lisäksi usein eläimistä puhuttaessa keskustelun sävy säilyy iloisena ja kepeänä, mikä rentouttaa ilmapiiriä. Eläinten avulla on myös helpompi saada vietyä asiakkaan huomiota negatiivisista asioista positiivisempiin.

Fagerström (2019, 120-125) kertoo artikkelissaan tapausesimerkin hevosavusteisesta psykoterapiatyöstään. Hän kertoo asiakkaansa olleen 13-vuotias tyttö, jolla oli ongelmia sekä koulunkäynnin suhteen että kotiloissa. Tytöllä oli takanaan sekä jakso nuorisopsykiatrisella osastolla ja lisäksi hän oli asunut SPR:n Turvatalossa kaksi viikkoa. Hän purki pahaan oloaan viiltelemällä ja kotona ollessaan hän pysytteli sängyssään peiton alla. Tyttö ei suostunut menemään kouluun ja syytti isäänsä pahoinpitelystä. Aiemmat yritykset hänen auttamisekseen eivät olleet tuottaneet tulosta, koska tyttö ei ollut suostunut

puhumaan asioistaan. Hevosavusteiseen terapiaan hän kuitenkin sitoutui ja Fagerström kertookin artikkelissaan, miten tyttö oli joka kerta täsmällisesti paikalla kello 8.30 vaikka tyttö itsekin epäili kykyään tähän, koska aamuisin kouluun pääsy on tuottanut suuria ongelmia. Terapian edetessä tyttö alkaa pikkuhiljaa avautumaan asioistaan ja Fagerström kertoo tytön todenneen hänelle lopuksi että "sille ponille on vaan niin helppo puhua".

Salmela (2013, 38) kirjoittaa, että ottamalla eläin mukaan jokapäiväisiin elämän askareisiin asiakkaan kanssa, voidaan eläintä apuna käyttäen opettaa asiakkaalle sosiaalisen vuorovaikutuksen perusteita sekä elämäntaitojen hallintaa. Voidaan esimerkiksi opetella koiran jokapäiväisiä hoitotoimenpiteitä, jolloin asiakas oppii ottamaan vastuuta eläimen hoidosta sekä saa samalla harjoitusta sosiaaliseen kanssakäymiseen. Tätä kautta on myös helppo keskustella asiakkaan omista asioista liittyen elämänhallintaan tai itsestään huolehtimiseen. Myös Yli-Viikari (2014, 59) kirjoittaa eläinten opettavan itsestä huolehtimista ja hyvän vuorokausirytmien ylläpitoa, koska eläimen ja ihmisen tarpeet ja perusrytmit ovat samankaltaiset suurelta osin. Esimerkiksi jos ihminen on laiminlyönyt unen tarvettaan tai ei ole muistanut syödä, voidaan asian parissa työskennellä eläintä esimerkkinä käyttäen.

Rajattomien lasten kanssa työskenneltäessä voidaan hyödyntää hevosta käyttäytymisen rauhoittamisessa ja sääntöjen omaksumisessa koska hevosen fyysisyys ja vakaa, rauhallinen käytös helpottaa myös lasta oman käyttäytymisensä säätelyssä. Lisäksi esimerkiksi hevosen selässä lepääminen rentouttaa ja voi toimia eheyttävänä kokemuksena niille lapsille ja nuorille, joilla on esimerkiksi varhaisia deprivatiokokemuksia tai seksuaalisuuteen liittyviä vaikeita kokemuksia. Olemalla vuorovaikutuksessa hevosen kanssa voidaan rakentaa uutta suhdetta omaan kehoon ja mieleen. (Palola 2011, 384.)

Erilaisissa ryhmätöiminnoissa uuden ryhmän käynnistyessä eläin voi vapauttaa tunnelmaa, jolloin toisiin tutustuminen helpottuu. Eläin tuo mukanaan turvallisuuden tunnetta ja lapsen voi olla helpompi ottaa kontaktia ensin eläimeen ja sitten vasta muihin lapsiin. Lapset kokevat usein eläimen hyväksyvänä ja luotettavana, mikä edesauttaa positiivisen ilmapiirin syntymistä. Monesti eläimet, varsinkin koirat ovat kiinnostuneita aroista ja epävarmoista ihmisistä ja voivat tehdä aloitteen kontaktin luomisessa, mikä muuttaa ryhmän dynamiikkaa. Syrjitystä lapsesta voi tulla joko toisten ihailun tai kateuden kohde hänen voitettua eläimen kiintymyksen. (Törmälehto 2013, 44-47.)

Usein lastensuojeluasiakkaina olevat lapset ovat jääneet vaille riittävää huolenpitoa ja tarvitsevat paljon hoivattuna olemisen tunnetta. Eläintä hoitaessa he saavat

mahdollisuuden hoitaa ja tulla itse hoivatuksi. Joskus voi käydä niin, että hoitaminen ja huolenpito ei tunnu lapsesta merkitykselliseltä. Tämä voi olla merkki siitä, että hänen empatian tunteensa ovat kadoksissa ja silloin työskennellään sen opettelemiseksi. Lisäksi esimerkiksi huolenpito hevosesta, sen puhtaudesta, ruokinnasta ja ympäristön siisteystä opettaa lasta myös huolehtimaan itsestään. (Palola 2011, 380-381.) Eläinten kanssa työskenneltäessä voi myös olla hiljaa, jos puhuminen tuntuu liian haastavalta (Pitkänen 2008, 92-93). Lisäksi Hyvätti (2008, 4-5) tuo Pro Gradu-tutkielmassaan esiin sen seikan, että usein ihmiset, jotka elävät haastavissa tilanteissa, voivat kokea tapaa- miset toimistoympäristössä raskaina ja että heidät olisi mahdollisesti helpompi kohdata luonnollisessa ympäristössä, esimerkiksi hevostallilla.

Palola (2011, 379) kirjoittaa, miten vaikeissa olosuhteissa eläneillä lapsilla voi olla joskus suuriakin vaikeuksia ilmaista tunteitaan koska voi olla, että niitä ei ole uskaltanut näyttää seuraamusten pelossa tai ehkä vanhemmat eivät ole kyenneet kohtaamaan lapsiaan tunnetasolla, jolloin tunteiden sanoittamisen opettelu on jäänyt puutteelliseksi. Hän jatkaa, että hevosen avulla voidaan opetella tuntemaan erilaisia tunteita, esimerkiksi hevosta hellimällä ja sen selässä lepäämällä sekä havainnoimalla sen liikkeitä selässä istumalla. Hevosen kanssa työskenneltäessä voidaan oppia ymmärtämään, miten erilaiset tunteet syntyvät ja miltä ne näyttävät, sekä miten ne muuttavat hevosen käyttäytymistä ja muuttuvat eri tilanteissa. Seuraamalla hevosten keskinäistä kommunikointia ja laumakäyttäytymistä voidaan havainnoida tunteita ensin ulkopuolelta ja myöhemmin itsessään.

Eläinavusteisen työskentelyn lähtökohtana on aina asiakaslähtöisyys, eli asiakkaan oma mielenkiinto ottaa eläin mukaan työskentelyyn. On tärkeää myös pohtia kriittisesti, että hyötykö asiakas eläinavusteisesta työskentelystä vai sopisiko jokin muu menetelmä hänelle kenties paremmin. On muistettava, että kaikki eivät nauti eläinten seurassa olemisesta ja tällöin on syytä miettiä toisenlaista työskentelymuotoa. Oleellista on myös se, että työyhteisön kesken sovitaan toimintatavoista ja että yritys tiedottaa siitä, että heillä tarjotaan eläinavusteisia palveluja. On siis tärkeää, että toiminnalla on työyhteisön tuki. Eläinavusteisessa työskentelyssä mukana olevan eläimen tulee aina olla hyväkäyttöksinen, peruskoulutettu ja turvallinen, sekä sen rokotukset on oltava kunnossa. Se ei saa olla pelokas tai aggressiivinen asiakastilanteessa ja sille on mahdollistettava lepo työpäivän aikana. Muutenkin on tärkeää huolehtia, ettei eläin rasitu liikaa ja näin ollen ei ole suotavaa, että se työskentelisi päivittäin pitkiä aikoja. Koska eläin on työntekijän vastuulla, hänellä tulee olla riittävä ammattitaito eläimen kanssa työskentelyyn sekä tuntea

eläin ja sen lajityypillinen käyttäytyminen. (Kahilaniemi, 2016, 23-38; Laukkanen, 2013, 33.)

2.2 Eläimen vaikutus ihmiseen

Lemmikit yhdistävät ihmisiä. Esimerkiksi työpaikan kahvihuoneessa keskustelu voi pyöriä lemmikkien edesottamusten ympärillä tai lenkillä koiran kanssa tulee helposti pysähtyä juttelemaan naapuruston ihmisten kanssa, mitä ei välttämättä tulisi muuten tehtyä. On myös kokonaisia nettiyhteisöjä, jotka ovat syntyneet saman rotuisten koiranomistajien toimesta (Ikäheimo 2013, 38.) Australialaisessa tutkimuksessa vuodelta 1995 todettiin, että 58% lemmikinomistajista oli tutustunut lemmikkinsä kautta uusiin ihmisiin ja saanut uusia ystäviä. 84% kertoi juttelevansa muiden koiranomistajien kanssa koiransa kanssa ulkoillessaan ja puolet vastaajista kertoi tutustuneensa naapureihinsa paremmin koiransa kautta. Lemmikit toimivat sosiaalisissa tilanteissa jäänmurtaajina, kun keskustelu voi aluksi liittyä siihen ja liukua eteenpäin muihin, välillä vaikeisiinkin asioihin. (Ikäheimo 2013,6.)

Eläimet vaikuttavat ihmiseen monella tasolla saaden aikaan positiivisia vaikutuksia, niin psyyken alueella kuin fyysisessä kehossa ja monesti vaikutuksia voi nähdä jo minuuteissa. Esimerkiksi koiran turkin silittäminen vaikuttaa positiivisesti parasympaattisen hermoston toimintaan minkä seurauksena verenpaine alenee, sydämen syke hidastuu ja hikoilu vähenee. Eläimen seurassa oleminen stimuloi hormonitoimintaa, jolloin sekä onnellisuushormoni oksitosiinin, sekä endorfiinien prolaktiinin erityis automaattisesti lisääntyy ja vastaavasti stressihormoni kortisolin erityis vähenee. Kun jakaa elämänsä koiran kanssa, sosiaalinen elämä on vilkkaampaa, minkä puolestaan sanotaan vähentävän riskiä sairastua erilaisiin sairauksiin kuten diabetekseen, sydän- ja verisuonisairauksiin ja jopa keuhkokuumeeseen. Side koiran ja ihmisen välillä voi parhaimmillaan toimia samalla tavalla kuin kognitiivinen käyttäytymisterapia tai reseptilääkkeiden käyttö. (Horowitz 2011, 296-297.)

Myös Laukkanen (2013, 26-29) kirjoittaa oksitosiinin merkityksestä tunne-elämän säätelyssä. Hän toteaa, että oksitosiini osallistuu tunne-elämän säätelyyn ihmisten läheisissä ihmissuhteissa sekä lisääntymiseen liittyvissä vuorovaikutustilanteissa. Se myös

mahdollistaa pitkäaikaisen tunnesiteen muodostumisen sekä auttaa ihmistä vastaanottamaan myönteisiä viestejä sosiaalisissa tilanteissa saaden tätä kautta ihmissuhteet tunteen turvallisemmilta. Tätä kautta on mahdollista lisätä sisäisen turvallisuuden tunnetta, jolloin samanaikaisesti pelon tunteet sekä aggressiivisuus ja ahdistus vähenee. Ikäheimo (2013, 7) on samaa mieltä siinä, että juuri oksitosiinisysteemin eli elimistön ns. turvajärjestelmän aktivoitumista pidetään yhtenä tärkeämmistä tekijöistä ihmisen ja eläimen suhteen psykologisista ja psykofysiologisista vaikutuksista.

Kokkonen (2010, 68) kertoo eläinten kanssa toimimisen helpottavan myös tunne-elämän vaikeuksia. Olemalla vuorovaikutuksessa eläimen kanssa voidaan vähentää ahdistusta ja helpottaa erilaisten pelkojen kohtaamista sekä vähentää aggressiivista käytöstä (Beetz, Uvnäs-Moberg & Kotrschal 2012,1). Laukkanen (2013, 33-34) kertoo, että jos lapsi tai nuori joutuu tilanteeseen, jossa hänen täytyy rauhoitella säikähtänyttä eläintä, aktivoituu hänen aivoissaan hänen oma turvajärjestelmänsä, jolloin hän tuntee itsensä vahvemmaksi ja tyynemmäksi. Toistuessaan tämä voi muuttaa aiemmin arkaa lasta tai nuorta rohkeammaksi ja luottavemmaksi myös muissa ympäristöissä. Kokemus itsestä turvan antajana eläimelle voi siis vaikuttaa minäkuvaan myönteisesti.

Eläin voi toimia myös itsetunnon kasvattamisen välineenä tahtomattaan, koska se ei luokittele ihmistä ulkonäön, sosiaalisen statuksen tai minkään muunkaan ulkoisen seikan perusteella. Esimerkiksi tilanteessa, jossa koululuokka vieraillee maatilalla, saattaa luokan hiljaisiin ja syrjäänvetäytyviin oppilaisiin saada parhaan kontaktin eläimiin ja tätä kautta muiden oppilaiden silmissä hänen asemansa nousee. (Yli-Viikari 2014, 58.) Myös eläimen hoitaminen ja sen lapseen kohdistama kiintymys vahvistaa lapsen itsetuntoa, kun hän saa kokemuksen siitä, että on tärkeä toiselle elolliselle olenolle. (Sinkkonen 2013, 43). Myös Palola (2013, 163) kirjoittaa artikkelissaan ratsastusterapian vaikuttavan positiivisesti itsetunnon vahvistumisessa. Hän perustaa väitteensä muun muassa siihen, että onnistumisen kokemukset ja yhteisen sävelen löytyminen hevosen kanssa on palkitsevaa, mikä edesauttaa positiivisen kuvan syntymistä itsestä ja näin vahvistaa itsetuntoa.

Kaikissa tutkimuksissa, joissa ihmisen ja eläimen välisiä suhteita on käsitelty, nousee esiin muutamia yhteisiä fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia vaikutuksia. Ensinnäkin eläin vaikuttaa ihmiseen usean eri aistin eli näkö-, kuulo-, ja hajuaistin sekä kosketuksen kautta, mutta ne eivät kuitenkaan kuormita ihmisen kognitiivista eli verbaalista ja älyllistä puolta. Eläimet kuitenkin saavat lapsessa aikaan tarpeen sekä verbaaliseen, että non-verbaaliseen kommunikointiin. Eläimen läsnäolo terapiatilanteessa saa

terapiaympäristön tuntumaan ystävällisemmälle sekä terapiatyöskentelyn vähemmän uhkaavalle. Eläimillä on kyky herättää lapsessa empaattisia tunteita sekä ottamaan vastuuta. Ne myös opettavat hoivaamaan ja ottamaan vastuuta sekä selviämään surun ja kuoleman kanssa. (Ikäheimo 2013, 136.)

Yksinäistä lasta eläin voi lohduttaa ihan vain olemalla lähellä ja läsnä. Myös traumatisoituneisiin ja kaltoinkohdeltuihin lapsiin eläin voi vaikuttaa eheyttävällä tavalla. Monesti tällaiset lapset suhtautuvat muihin ihmisiin varautuneesti, mutta eläimeen kiintyminen on helpompaa mikä voi olla parhaassa tapauksessa ensimmäinen askel psyykkiseen terveytymiseen. Monet sijaishuollossa toimivat henkilöt ovat kertoneet, että usein huostaanotetut lapset, jotka ovat täysin lukossa, kykenevät ottamaan kontaktia eläimeen helpommin kuin työntekijään. (Sinkkonen 2013, 42-43.)

Eläimet voivat tuoda suurta helpotusta myös masentuneelle ihmiselle toipumisprosessissa, koira esimerkiksi pakottaa ihmisen liikkumaan sekä tuo yksinäisyydestä kärsivälle ihmiselle kiintymyksen tunnetta. Osaltaan vaikutuksen tekee se, että kun eläimen kiintymys on niin pyyteetöntä, se tuo ihmiselle tunteen siitä, että joku todella välittää hänestä. (Ovaskainen, 2014.)

2.3 Ryhmätoiminta yleisesti

Ryhmällä tarkoitetaan rajattua ihmisjoukkoa, joka on koossa ryhmätoiminnan toteuttamista varten tai on olemassa alun perin jostain muusta syystä, mutta tulee osalliseksi ryhmätoiminnasta. Ryhmätoiminnassa keskeisintä on toiminta ja siitä oppiminen, mutta myös ryhmässä oleminen ja ryhmätoiminnan prosessille altistuminen ja niistä oppiminen. (Kivelä & Lempinen 2010, 28.) Jokainen ihminen kuuluu erilaisiin ryhmiin elämänsä aikana. Jokainen ryhmistä on erilainen, koska ne muodostuvat yksilöistä. Ryhmään kuuluminen antaa palautetta ja näin tietoisuus itsestä lisääntyy ja kehittyy. Yksilön kehityksen kannalta vuorovaikutus toisten kanssa, hyväksytyksi tuleminen ja kuuluminen johonkin ovat tärkeitä asioita. (Laine ym. 2003, 152.) Jokaisella ihmisellä on tarve liittyä toisiin ihmisiin ja haluaa olla yhteisössään tasavertainen jäsen. (Rasila & Pitkonen 2009, 3).

Ryhmät vaihtelevat luonteeltaan ja niiden toiminta voi olla pitkäkestoista tai toimia vain rajatun ajan. Ne voivat olla joko suljettuja tai avoimia ryhmiä. Suljettu ryhmä toimii niin, että sillä on tavoite ja päämäärä, ja kun se on tavoitettu, ei ryhmää enää tarvita. (Laine

ym. 2003, 176). Suljetun ryhmä kanssa tehdään kohdennettua työtä ja siihen valitaan ryhmäläiset, eikä ryhmään voi osallistua kuka tahansa. Avoimeen ryhmään taas voi osallistua kuka tahansa ryhmästä kiinnostunut ja osallistujat voivat vaihdella ja täydentyä toimintansa aikana. (Kivelä & Lempinen 2010, 32.)

Ryhmän toiminta voi perustua keskusteluun tai koostua harjoitteista ja menetelmistä. Ryhmän toimintaan vaikuttavat sekä ulkoiset, että sisäiset tekijät. Sisäiset tekijät liittyvät jäsenten erilaisuuteen, ryhmän rakenteeseen ja ryhmän ohjaajan toimintaan. Ympäristötekijät ja käytännön järjestelyt liittyvät ulkoisiin tekijöihin. (Mäkinen ym.2009, 147-148.)

Ryhmän prosessin vaiheet voidaan jakaa eri vaiheisiin:

1. Muotoutumisvaihe on ryhmän aloitusvaihe, jossa ilmapiiriä tunnustellaan. Muotoutumisvaiheessa tutustutaan toisiinsa. Ryhmän sääntöihin tutustumista ja sääntöjen laatimista. Ryhmän muotoutumisvaihe on hyvin ohjaajakeskeinen. Ryhmän ohjaajalla on suuri merkitys tunnelman luomisessa ja häneltä odotetaan ohjeita. 2. Kuohuntavaihe, jossa ryhmän toimintatavat alkava selkiytyä. Yhteenkuuluvuus kasvaa, vaikka vielä ryhmän toiminta on hyvin yksilökeskeistä. Ryhmän jäsenten erot tulevat esiin. Rohkeus kertoa mielipiteitä kasvaa. 3. Normittamisvaihe, jossa toimintamallit selkiytyvät ja vakiintuvat. Viestintä on avointa ja ristiriitoja vältetään. Ilmapiiri on yleensä jo vapautunut ja avoin. 4. Toteuttamisvaihe, jossa yhteistyö on parhaimmillaan. Ryhmä kykenee toimimaan joustavasti ja jäsenten erilaisuutta pidetään voimavarana. Ryhmässä korostuu kiinteys, itsenäisyys sekä kyky toimia. 5. vaihe on lopettamisvaihe, jossa ryhmä on päässyt tavoitteeseen. Ohjaajan rooli korostuu, koska ryhmän päättäminen voi aiheuttaa haitteita ja surua.

Jokainen ryhmä käy läpi kehitysvaiheet omassa tahdissa. Joskus kuitenkin ryhmä ei ehdi käydä läpi ihan kaikkia vaiheita. (Laine ym. 2003, 174-175; Toivakka & Maasola, 2011, 37.)

Ryhmän vaikutus

Monenlaiset ryhmät ja yhteisöt ovat äärimmäisen tärkeitä tukijoita lasten ja nuorten itsetunnon kehittymisen kannalta. Monilta lapsilta hyväksyntä ja positiivisen palautteen saaminen on jäänyt saamatta kotona, ja tällöin sitä voidaan hakea epäsosiaalisista teoista. Kun lapsi ja nuori kuuluu erilaisiin yhteisöihin, on sillä suuri merkitys persoonallisuuden ja identiteetin muodostukselle. (Hämäläinen, 2001, 63.) Lapsi tarvitsee kehitysvuosinaan

vertaisryhmän kehityksensä tueksi. Myös itsetunnon kehitys vaatii kuulumista johonkin, jottei vertaisryhmän mahdollistama palaute jää lapselta tai nuorelta saamatta. Ryhmä on merkittävä tekijä erityisesti murrosikäisten itsetunnon kehitykselle. Ryhmään kuuluminen ja ryhmässä koettu arvostus vaikuttavat siihen, miten murrosikäinen kokee itsensä. Ryhmä voi parhaimmillaan olla voima, joka lisää murrosikäisen itseluottamusta. (Keltikangas-Järvinen, 1994, 72-73.) Ryhmässä hyväksytyksi tulemisen nautinto ja joukossa vahvistuminen ovat tärkeitä elämässä. (Cacciatore ym. 2008, 155). Sinkkonen (2008, 172-173) toteaa, että olemme monella tapaa riippuvaisia ympäristömme antamasta palautteesta ja vertaa itsetuntoa vesisäiliöön, jonka pinta nousee ja laskee sen mukaan, miten näemme oman itsemme suhteessa ympäristöön ja sen väliseen suhteeseen. Palaute, jonka saamme ympäristöstä, vahvistaa onnistumisen tunnetta ja kielteinen palaute taas voi vaikuttaa lapsen käyttäytymisen ohjaamiseen niin, että hän alkaa itsekin uskoa, ettei osaa jotain asioita. (Laine ym. 2003, 18).

Ryhmätoiminnan ensisijainen tavoite on saavuttaa kokemuksia saavuttamisesta, onnistumisesta ja menestyksestä. Ryhmä on yksittäiselle ryhmäläiselle merkittävä kokemus. Ryhmään kuuluminen tarjoaa uusia näkökulmia, vertaistukea, peilauspintaa ja yhteisiä kokemuksia toiminnasta. (Kivelä & Lempinen, 2010, 30-31.) Turvallisuus on ryhmässä tärkeä, sillä turvallinen ryhmä antaa mahdollisuuden olla oma itsensä ja näin yksilön itsetunto vahvistuu. (Laine ym. 2003, 157). Parhaimmillaan ryhmät voivat tarjota niissä mukana oleville tukea, läheisyyttä, voimaantumista, motivaatiota, toivoa, mahdollisuuksia opetella sosiaalisia taitoja ja mahdollisuuden saada palautetta muilta ryhmän jäseniltä turvallisessa ympäristössä. (Mäkinen ym. 2009, 148). Kun toimimme erilaisissa ryhmissä, voimme tukea toisten ihmisten itsetuntoa. Ryhmässä voimme verrata omaa käsitystä itsestämme toisten käsityksiin ja laajentaa näin itsetuntemustamme. Ryhmässä on hyvä antaa palautetta toisten taidoista ja kyvyistä, mutta sosiaalisuudesta, empaattisuudesta ja toisten huomioon ottamisesta saatu palaute olisi hyvä juuri itsetunnon kehitykselle. (Laine ym. 2003, 20-21.)

3 LASTENSUOJELUASIAKKAAT JA ITSETUNTO

3.1 Itsetunto

Se, kuinka paljon ihminen näkee itsessään hyviä ominaisuuksia, on itsetunto. Hyvän itsetunnon omaava ihminen näkee itsensä melko totuudenmukaisesti. Lisäksi silloin ihminen havaitsee ja tietää myös heikkoutensa. Itsetuntoa voi nimittää myös itsearvostukseksi. (Keltikangas- Järvinen 1994, 18-19.) Itsetunto voidaan määrittää myös kyvyksi pitää omaa elämää merkityksellisenä. (Toivakka & Maasola, 2011, 15). Persoonallisuuden ominaisuuksien laajassa kentässä itsetunto on yksi ominaisuus, joka on osa minäkuvaa ja yksi käsite ihmisen elämänhallinnassa. (Jaari 2007, 76). Itsetunto on jatkuvasti läsnä ja vaikuttaa ihmiseen itseensä, mutta myös siihen miten muut hänet ymmärtävät ja häneen suhtautuvat. (Cacciatore ym. 2008, 12). Itsetunto on tärkeä persoonallisuuden ominaisuus. Hyvästä itsetunnosta on paljon hyötyä elämässä. Jos ihmisellä on hyvä itsetunto, hän kykenee näkemään oman elämänsä ainutkertaisuuden ja ymmärtää olevansa tärkeä, tarvitsematta siihen erityistä suoritusta. (Keltikangas- Järvinen 1994, 18-19.) Sinkkosen (2008, 172) mukaan itsetunnon käsite jää epämääräiseksi, koska sellainen ihmisen kokemus itsestään on ja ihmisen kokemus itsestä vaihtelee päivittäin.

Ojanen (Ojanen 1994, 31) jakaa itsetunnon laajemmin kolmeen osaan 1. itsetietoisuuden, jossa ihminen neutraalisti havaitsee itseään. 2. Itsetuntemuksen, jossa ihminen kuvaa tietoisuutta heikkouksistaan ja vahvuuksistaan ja 3. itsearvostuksen, eli miten arvokkaana yksilö itseään pitää. Toivakka ja Maasola (2011, 19) jatkavat itsetuntemuksen olevan se perusta, minkä varaan ihminen rakentaa minäkäsityksensä. Kun tuntee itsensä, osaa tunnistaa vahvuutensa, heikkoutensa, paheensa ja hyveensä sekä oppii tunnistamaan, minkälainen on eri näkökulmista katsottuna.

Lapsen itsetunto alkaa kehittyä jo varhain. Vanhemmat ovat itsetunnon kehityksessä suuressa roolissa vaikuttaen, miten he hoitavat lasta. (Keltikangas-Järvinen 1994, 123). Itsetunnon juuret ovat ruumiillisia ja rakentuvat varhaisessa vaiheessa siitä, miten hoivaajat ovat käsitelleet vauvaa, katsoneet ja koskettaneet. (Sinkkonen 2008, 174). Kehityksen varhaisessa vaiheessa syntyy perusitsetunto ympäristön osoittaman hyljeksinnän tai hyväksynnän välittömänä tuotteena. (Jaari 2007, 76). Myöhemmin lapsen itsetunnon on tärkeää se, millaisena vanhemmat lasta pitävät ja miten he suhtautuvat lapsen onnistumisiin ja suorituksiin. Kun lapsi kasvaa, itsetunnon rakentumiseen vaikuttavat

myös koulu, kaverit ja harrastukset. (Keltikangas-Järvinen 1994, 123.) Itsetunto on tärkeä kaikenikäisille ihmisille. Itsetunnon kehityksellä on merkityksensä juuri lapsuuden ja nuoruuden vuosilla. (Cacciatore ym. 2008, 43.) Murrosikäisten itsetunto on herkästi haavoittuva ja itsevarmuudentunne ailahteleva. (Keltikangas-Järvinen 1994, 37). Jos ihmisellä on hyvä itsetunto, hän osaa nauttia myös muiden osaamisesta ja antaa muille myönteistä palautetta. Hän kykenee välittämään muista ja tekemään yhteistyötä toisten kanssa. (Laine ym. 2003, 20.) Jos ihminen omaa hyvän itsetunnon, selviää elämän kolhuista huomattavasti paremmin, kuin heikommin itsetunnolla varustautunut. Riittävän vahva itsetunto auttaa ihmistä löytämään keinoja selviytyä vastoinkäymisistä ja löytämään eri elämäntilanteisiin ratkaisua, mutta se myös myötävaikuttaa toisten hyvinvoinnin edistämiseen. (Jaari 2007, 77-78.) Itsetunto on yhteydessä ihmisen sosiaalisiin taitoihin ja siihen, miten ihminen tulee toisten ihmisten kanssa toimeen. Huono itsetunto taas vaikeuttaa sosiaalista kanssakäymistä. Sosiaalisten taitojen oppiminen on helpompaa, jos on hyvä itsetunto. Hyvän itsetunnon omaava ei automaattisesti ole sosiaalisesti sopeutuva, kun taas heikko itsetunto johtaa helposti sosiaalisen kanssakäymisen ongelmiin. (Keltikangas-Järvinen 1994, 42-43.) Itsetunnon vaikutusta nuoren emotionaalisiin ja sosiaalisiin toimintamalleihin on tutkittu, ja on todettu, että alentunut itsetunto saattaa altistaa lapsen masennukseen, ahdistuneisuushäiriöihin tai myös sosiaalisiin ongelmiin, jotka ilmenevät heikkoina sosiaalisina taitoina tai epävarmoina suhteina ikätovereihin. (Cole ym, 1997, 505-514; Bolger & Patterson 2001, 549-568.)

Lastensuojelun piiriin kuuluvilla lapsilla esiintyy verrattaen enemmän emotionaalisia ja sosiaalisia ongelmia kuin ei lastensuojelun piirissä olevilla lapsilla. Näihin ongelmiin saatavat vaikuttaa lapsen erottaminen vanhemmistaan, vuorovaikutussuhteiden vähäisyys, sijoitus moneen paikkaan tai eläminen köyhissä oloissa. (Burns ym. 2004, 960-970; Fernandez 2009, 1092-1100; Orton ym. 2009, 649-653.) Palola (2000, 376-386) jatkaa lastensuojelulapsilla olevan erilaisia itsetuntoon liittyviä ongelmia ja huonommuuden tunteita mikä usein johtaa heikkoon pärjäämiseen sosiaalisissa suhteissa sekä koulumenestyksessä. Lisäksi heidän elämässään on monesti liian vähän iloa ja naurua tuovia elementtejä. Myös huoli sekä aikuisten maailman tarkkailu on vienyt tilaa ilolta ja huolettomuudelta.

Kun lapsi tai nuori rakentaa itsetuntoaan, on aikuisen rooli tärkeä. Itsetunnon vahvistamisessa ei ole olemassa tiettyä ohjetta, vaan aikuisen tulisi huomioida sekä oma että lapsen tai nuoren persoonallisuus. Tärkein tekijä lapsen tai nuoren itsetunnon vahvistamisessa on, että aikuinen on aidosti kiinnostunut lapsesta. (Aho, 1996, 48.) Jaari

(2007,79) listaa kodin ilmapiirin ja vanhempien hyväksynnän tärkeimmiksi asioiksi lapsen itsetunnon kannalta. Myöhemmin lapsen elämänpiirin laajetessa, myös ympäristön vaikutukset ovat isossa roolissa itsetunnon kehityksessä. Kaikki myönteinen palaute lujiittaa lapsen itseluottamusta ja mahdollistaa oman itsensä arvostamista (Laine ym. 2003, 19). Sinkkonen (2008, 207) listaa lapsen itsetunnon rakentamisen ydinkohdiksi sen, että lapsi kokee olevansa hyvä ja rakastamisen arvoinen sellaisenaan, ilman mitään suorituksia. Lapsen tulee kokea ruumiinsa hyväksi. Lapsen elämässä olevien aikuisten tulisi minimoida häpeälliset ja nöyryyttävät kokemukset ja auttaa lasta selviytymään niistä. Aikuisten kiitoksen ja kannustuksen tulisi olla realistisia, eikä lasta kannata ihannoita. Kun lapselle puhuu, katseilla, äänenpainolla ja muilla verbaalisilla viesteillä on suuri merkitys. Laine ym. (2003, 18) listaavat itsetunnon tukemisen vihjeiksi sen, että aikuisen tulee rohkaista ja kannustaa epävarmaa lasta ja antaa palautetta onnistumisista. He neuvovat auttamaan vaikeassa tilanteessa, mutta kehottavat välttämään puolesta tekemistä. Aikuisten tulee vaikuttaa ilmapiiriin niin, että se on avoin, turvallinen ja salliva. Aikuisten tulee tuoda esille lapsen vahvuudet ja hyväksyä toisen erilaisuus, jotta voi vahvistaa itsetuntoa.

Itsetuntoon liittyviä taitoja voi opetella ja itsetuntemusta opitaan parhaiten yhdessä toimimalla. Ryhmään luodaan olosuhteita, joissa itsetuntemusta tutkitaan ja opitaan yhdessä. Itsetuntemusta oppii parhaiten toiminnallisten harjoitusten kautta. (Toivakka & Maasola, 2011, 25).

Itsetuntoa voi parantaa työskentelemällä itsetuntemuksen ja vuorovaikutustaitojen parissa koska tuntemalla itsensä voi vahvistaa itsetuntoaan (Toivakka ja Maasola 2011, 11). Itsetuntoa tukevien harjoitusten tavoitteena, on vahvistaa positiivista ajattelua ja minäkuvaa, sekä selkeyttää itselleen hyviä puolia itsestään. Harjoitukset auttavat myös pohtimaan keinoja itsensä kehittämiseksi, sekä oppimaan toimimista ryhmässä (Toivakka ja Maasola 2011, 73.) Harjoitusten avulla voidaan myös opetella näkemään positiivisia piirteitä toisissa ihmisissä, sekä antamaan positiivista palautetta. Lisäksi harjoitukset auttavat oivaltamaan, että kannustava palaute toisille lisää hyvää ryhmähenkeä (Toivakka ja Maasola 2011, 207).

Voimauttava valokuvaus

Voimauttava valokuvaus on taide- ja sosiaalikasvattaja Miina Savolaisen kehittämä palkittu sosiaalipedagoginen menetelmä, minkä perimmäisenä ajatuksena on saada asiakas näkemään se hyvä, mitä hänessä on toisen silmien kautta. Tullessaan kuulluksi ja

nähdyksi kuvaustilanteessa, on lapsen mahdollista saada aikaan luottamus toiseen ihmiseen ja siihen, että joku on hänen puolellaan. Myös se positiivinen palaute, mitä lapsi saa itselleen tärkeiltä ihmisiltä kannattelee häntä ja luo uskoa siihen, että hän on erityinen ja tärkeä. (Savolainen, 2008, 169.)

Kuvakortit

Erilaisten kuvakorttien avulla voidaan herättää keskustelua siitä, miten lapsi kokee asioiden elämässään olevan juuri sillä hetkellä tai auttaa häntä kuvaamaan tunnetilaansa. Leena Kukkonen-Lahtinen sanoo kuvan olevan avain ihmisen kokemusmaailmaan. Hänen mukaansa erilaisia kuvia apuna käyttämällä ihmisen on mahdollista tunnistaa paremmin ajatuksiaan ja omia reaktioitaan asioihin. Kukkonen-Lahtinen jatkaa, että ottamalla kuvat mukaan työskentelyyn voidaan helpottaa vaikeista asioista puhumista. (Kukkonen-Lahtinen, 2010,16.)

3.2 Lastensuojelun asiakkaat

Suurin osa suomalaisista lapsista ja nuorista voi hyvin. Silti samanaikaisesti kasvaa joukko, joilla on yhä monimuotoisempia ongelmia. Syitä on monia mutta voidaan sanoa, että lapsiperheiden taloudellisen tilanteen kehitys sekä yhteiskunnallisen ilmapiirin sekä lisäksi palvelujen heikentyminen ovat vaikuttaneet ongelmien kasvamiseen ratkaisevasti. Lastensuojelun asiakkaiden määrä on ollut jatkuvassa kasvussa 1990-luvulta lähtien ja varsinkin avohuollon piirissä olevien lasten määrä on kasvanut mutta myös kodin ulkopuolisia sijoituksia on jouduttu tekemään enemmän. (Taskinen, 2010, 7-9.)

Taskinen (2010, 8) jatkaa, että toimeentulo-ongelmat koettelevat parisuhdetta ja vanhemmuutta, jolloin koettu taloudellinen niukkuus aiheuttaa paineita, mitkä puolestaan vähentävät vanhempien kyvykkyyttä huolehtia lapsistaan. On todettu, että köyhien perheiden lasten terveys on huonompi ja koulumenestys heikompi kuin muilla. Silti ei voida yleistää, että kaikki köyhät perheet tarvitsisivat lastensuojelua vaan tarve syntyy monien eri tekijöiden yhteisvaikutuksesta ja yhtä lailla taloudellisesti hyvin toimeen tulevissa perheissä voi esiintyä lastensuojelutarvetta esimerkiksi nuorten kuohuntavaiheessa. Myös mielenterveysongelmat näkyvät lastensuojelussa selkeästi. Usein huostaanottoa edeltääkin joko lapsen psykiatrinen tutkimus- ja hoitajakso tai taustalla on vanhemman psyykinen sairaus tai joskus jopa molemmat näistä. Heino (2009, 97) jatkaa päihteiden väärinkäytön kulkevan käsi kädessä lastensuojeluasiakkuuden kanssa. Mylärniemi (2005, 72) totesi tutkimuksessaan, että vanhempien runsas päihteidenkäyttö näkyy selkeimmin pieniä lapsia koskevissa huostaanottoprosesseissa ja huolestuttavaa on, että jopa 64% näistä liittyy äitien päihdeongelmiin.

Lastensuojelussa on havaittu myös aiempaan verrattuna uusia ryhmiä, joissa ongelmat liittyvät perheen vuorovaikutukseen tai perhe-elämän yleiseen sekavuuteen. Monesti vanhemmat ovat avuttomia toteuttaessaan kasvatustehtäväänsä ja lapsen arki on kaottista ilman turvaa antavia rutiineja. Usein esiintyy myös perheväkivaltaa. Yksinhuoltajat ovat kovilla oireilevien lastensa kanssa ja huostaanotetut lapset tulevatkin keskimääräistä useammin yhden vanhemman perheestä. (Taskinen 2010, 8-9.)

Lastensuojeluasiakkuus voi käynnistyä monin eri tavoin. Joskus henkilö perheen sisältä tekee lastensuojeluilmoituksen, mutta usein yhteydenottaja on viranomainen tai

palveluntuottaja. Lastensuojelulain mukaan terveydenhuollon ammattihenkilöillä, kuten esimerkiksi päivähoiton työntekijöillä, opetus -, nuoriso- ja poliisitoimen henkilöillä sekä kaikilla sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöillä on velvollisuus ilmoittaa kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, mikäli he ovat saaneet tietää lapsesta, jonka hoito tai kehitys vaarantuu joko hänen oman käyttäytymisensä takia tai hänen elinolosuhteisiinsa liittyvien seikkojen vuoksi (LSL 417/2007 5. 25 §.)

Perustaltaan lastensuojelun ydin on yksinkertainen: lapsen henkisen ja fyysisen kehityksen turvaaminen sekä sitä vaarantavien tekijöiden poistaminen. Lastensuojelulaki on laadittu turvaamaan lapsen oikeudet tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen, turvalliseen kasvuympäristöön sekä erityiseen suojeluun. Lastensuojelu määrittää laissa tarkasti: toimien, joilla pyritään vaikuttamaan lasten ja nuorten hyvinvointiin, tulisi ehkäistä varsinaista lastensuojelun tarvetta. Lasten hyvinvointia pyritään edistämään ja ongelmia ehkäisemään monilla erilaisilla toimilla yhteiskunnan taholta. Lapsen hyvinvointiin vaikuttaa suuresti elinympäristön turvallisuus sekä hänen saamansa virikkeellinen toiminta. Lastensuojelulla on kolme keskeistä perustehtävää: vaikuttaa lapsen yleisiin kasvuoloihin, tukea vanhempia kasvatustehtävässä sekä varsinainen lasten suojeleminen. (Bardy 2013, 73; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2019.)

3.3 Avohuollon tukitoimet

Mikäli lapsi on avohuollon asiakkaana, kertoo se siitä, että lapsen kehitys ja terveys on vaarantunut siinä määrin, ettei häntä tai hänen perhettään kyetä auttamaan riittävästi peruspalvelujen kautta. (Heino, 2009, 85). Avohuollon tukitoimien tarkoituksena on edistää ja tukea lapsen myönteistä kehitystä sekä tukea ja vahvistaa vanhempien, huoltajien ja lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavien henkilöiden kasvatustaitoja ja -mahdollisuuksia. Avohuollon tukitoimet vaihtelevat suuresti lapsen ja perheen ongelmien mukaan kuten myös kunnan palveluiden ja resurssien mukaan. Perheiden kanssa on usein tarpeen etsiä ja kokeilla sopivia keinoja eri vaihtoehdoista. (LSL 417/2007 7. 34; Taskinen 2010, 71.)

Erilaisia avohuollon tukitoimia ovat esimerkiksi sosiaalihoitolain mukaiset sosiaalipalvelut kuten kotipalvelu, vertaisryhmätoiminta, tukihenkilö tai -perhe ja toimeentulolain mukaisesti tuki kohtuulliseen toimeentuloon. Lisäksi lasten päivähoidosta säädetyn lain mukaisesti lastensuojeluasiakkuudessa olevalle perheelle on järjestettävä lasten

päivähoito. Avohuollon tukitoimiksi luetaan myös tehostettu perhetyö ja perhekuntoutus sekä kaikki muut hoito- ja terapiapalvelut, millä tuetaan lapsen kuntoutumista. (LSL 417/2007 7. 36.)

4 KEHITTÄMISTEHTÄVÄN LÄHTÖKOHDAT

4.1 Kehittämistehtävä

Aloite kehittämistoiminnalle lähti Varsinais-Suomen Sosiaalipalvelut Oy:ltä, joka toivoi ryhmätoimintamuotoa heidän lastensuojelun avohuollon tukipalveluihin. He halusivat tuoda näkyvämmäksi Tyynelää, Turun Paattisilla sijaitsevaa toimipistettään. Tyynelässä on laajat mahdollisuudet työskennellä eläinten ja toiminnallisen tekemisen parissa. Meidän tehtäväksemme jäi kehittää ja pilotoida uusi ryhmätoimintamuoto, eläinavusteinen ryhmätoiminta lastensuojelun avohuollon yhdeksi tukitoimeksi. Pilotoinnilla tarkoitetaan kokeilua, testiä tai harjoitusta. Pilotti on mahdollisuus uuden oppimiseen. Se ei ole vain teorian opettelua vaan tekemisen kautta oppimista. Pilottihanke voi saada aikaan myynnillisiä innovaatioita, joita yritys voi sisällyttää muihin myynti- ja markkinointihankkeisiinsa. (Luoma 2018.) Pilotointiprojekti aloitetaan silloin, kun halutaan saada käyttäjäkokemuksia jostakin tuotteesta tai ratkaisusta. Pilottihankkeeseen asiakasta valittaessa kannattaa kiinnittää huomiota muutamaan seikkaan. Ensinnäkin kohteen olisi hyvä olla tuotteen potentiaalinen asiakas sekä sitoutunut pilotointiin. Lisäksi kohteen tulisi olla sopeva pilotoinnin aikatauluun sekä valmis käyttäjätiedon keräämiseen. (Åkerblom & Martikainen 2014, 3-9.)

4.2 Kehittämistehtävän toimeksiantaja

Varsinais-Suomen Sosiaalipalvelut Oy on vuonna 2016 perustettu yksityinen Sosiaalialan palveluntuottaja, jonka palveluvalikoimaan kuuluu ammatillinen tukihenkilötoiminta, perhetyö, koulunkäynnin tukipalvelut, sijaisperheiden tuki, koulutuspalvelut, kuntouttavat leirit, perhearviointi, neuropsykiatrisen valmennus sekä eläinavusteinen kuntoutus. Varsinais-Suomen Sosiaalipalvelut Oy tekee yhteistyötä Turun kaupungin ja ympäristökuntien sosiaalitoimen kanssa. Henkilöstöä on tällä hetkellä 25. (Varsinais-Suomen Sosiaalipalvelut Oy 2019.)

Varsinais-Suomen Sosiaalipalvelut Oy:n toimintaa ohjaavia arvoja ovat avoimuus, inhimillisyys ja voimavarakeskeisyys. Avoimuus toiminnan lähtökohtana tarkoittaa rehellistä ja eettisesti kestävästä yhteistyöstä perheen koko verkoston kanssa. Inhimillisyys

työskentelyssä näkyy ymmärryksenä siihen, että kaikilla voi tulla elämässä eteen haastavampia vaiheita mutta yhdessä perheiden rinnalla kulkien asioita voidaan luotsata parempaan suuntaan. Lisäksi kiinnitetään huomiota asiakkaan olemassa oleviin voimavaroihin ja pyritään hyödyntämään niitä elämänhallinnan tukemisessa. Varsinais-Suomen Sosiaalipalvelut Oy:llä pidetään huolta työntekijöiden jaksamisesta ja heillä ajatellaankin työyhteisön olevan kuin suuri perhe, jonka hyvinvoinnin nähdään heijastuvan myös asiakasperheisiin. (Varsinais-Suomen Sosiaalipalvelut 2019.)

4.3 Prosessikuvaus

Kehittämistoiminnan toteutusta lähestyttiin prosessin kuvauksen mallilla, jossa ensin lähdetään liikkeelle kehittämistoiminnan tarpeesta, jonka jälkeen siirrytään ideointivaiheeseen. Ideointivaiheen jälkeen edetään suunnitteluvaiheeseen ja sen jälkeen toteutetaan ja lopuksi arvioidaan. Arviointivaihetta lähestytään kehittämisprosessin viimeisenä osaluueena, tulee sitä toteuttaa kaikissa kehittämistoiminnan vaiheissa (Salonen ym. 2017, 64). Kehittämistoimintaa käynnistäessä on tärkeää muistaa muutamat tärkeät seikat, jotka ohjaavat prosessin kulkua: tunnistettu kehittämisen tarve, yhdessä laadittu tavoite, osallisuus ja johtaminen ja nämä kaikki osa-alueet yhdessä ohjaavat käytännön työskentelyä. (Salonen ym. 2017,16.)

Alussa työelämältä saatiin kehittämistoiminnan tarve. Varsinais-Suomen sosiaalipalvelut Oy halusi saada ryhmätoiminnan osaksi heidän palveluitaan. Tärkeää tässä vaiheessa on myös muodostaa yhteinen ymmärrys kehittämisen kohteesta ja rajata aihealue riittävästi, mutta ei lukkoon lyödysti. (Salonen ym. 2017, 56). Meidän ymmärryksemme ja mielenkiintomme kehittämisen kohteesta oli alusta asti sama toimeksiantajan kanssa. Eläinavusteisuus ja ryhmämuotoinen toiminta näkyi kiinnostuksena työntekijöissä ja sen hyöty oli huomattu tukihenkilötyöskentelyssä. Siitä syntyi idea ja tarve toteuttaa eläinavusteista ryhmätoimintaa lastensuojelun avohuollon tukitoimena. Aaltonen ja Heikkinen (2013, 202) määrittelevät ryhmätoiminnan kattokäsitteeksi erilaisille ohjatuille vertaisryhmätoiminnoille, joiden terapeuttiset ja toiminnalliset työmenetelmät voivat olla esimerkiksi elämyspedagogiikkaan, sosiodraamaan tai taideterapiaan pohjautuvia. Eri ryhmiä yhdistää kuitenkin se tekijä, että lapsissa ja nuorissa on havaittu joitakin sosiaalisia riskejä ja siten on syntynyt tarve puuttua niihin ryhmätoiminnan keinoin. Lastensuojelulapsilla on erilaisia itsetuntoon liittyviä ongelmia ja huonommuuden tunteita.

(Palola, 2000, 376). Näin ollen ryhmätoiminnan tavoitteeksi muodostui itsetunnon vahvistaminen erilaisten harjoitusten avulla.

Tarpeen perustelujen ja alustavan rajauksen jälkeen seurasi luova vaihe, ideointi. (Salonen ym. 2017, 58). Mietimme, miten saamme yhdistettyä eläinavusteisen työskentelyn ja ryhmätoiminnan kokonaisuudeksi ja rajattua aiheen teoreettisen osuuden yhteiseksi kokonaisuudeksi. Ideointivaiheessa teimme tiivistä yhteistyötä toimeksiantajan kanssa.

Kehittämistoiminnan ideointivaiheesta edettiin suunnitteluvaiheeseen. Suunnitteluvaiheessa teoreettinen osaaminen ja tietämys painottuvat sekä rajataan kehittämisen kohde (Salonen ym. 2017, 60.) Tarvittava lähdemateriaalia lähdettiin etsimään kirjallisuudesta sekä internetin kautta. Kiinnitimme paljon huomiota varsinkin eläinavusteisuuden lähteisiin, koska eläinavusteisuudesta oli vähän tutkittua tietoa ja enemmän ihmisten kokemuksia. Teoreettisen tiedon etsimisen lisäksi teimme kirjallisen opinnäytetyön suunnitelman, joka jäseni kehittämistoiminnassa käytettäviä menetelmiä.

Projekti jatkui toteutusvaiheella. Kehittämistoiminnan toteutus koostuu ideoinnista ja priorisoinnista sekä mallintamisesta ja kokeiluista. Toteutuksen yhteydessä ideointia voidaan laajentaa ja tarkastella uusista näkökulmista. Tällöin pohditaan erityisesti, miten asetettu tavoite voidaan saavuttaa. On tärkeää pyrkiä rajaamaan ja kohdentamaan toteutus mahdollisimman tarkasti. Kehittämistoimintaan liittyy konkreettisen tekemisen lisäksi myös pohtiva ja analysoiva näkökulma. (Toikko & Rantanen 2009, 59-60.)

Taulukko 1. Kehittämispöcessin vaiheet.

Aika	Menetelmä	Toimijat	Tuotos
12/2018	Tapaaminen, puhe- linkeskustelu	Susanna ja Tanja	Aiheeseen pereh- tyminen ja ideointi
01/2019	Palaverit	Toimeksiantaja, Susanna ja Tanja	Kehittämistyön ide- ointia ja aihepiirin rajaamista
02/2019	Benchmarking	Susanna ja Tanja	Ei löydetty saman- kaltaista toimintaa
03/2019	Palaverit	Koko Varsinais- Suomen sosiaali- palvelut tiimi	Toimeksiantosopi- mus, suunnitelman tarkastusta
04/2019	Tapaaminen, sähköinen viestintä	Susanna ja Tanja	Tietoperustan teko ja suunnitelman teko
05/2019	Palaverit	Toimeksiantaja, Susanna ja Tanja	Kehittämistyön tar- kennusta ja suun- nittelua
06/2019	Toiminta	Toimeksiantaja, Susanna ja Tanja	Ryhmätoiminta
07/2019	Tapaamiset, sähköi- nen viestintä	Susanna ja Tanja	Raportin teko ja ke- hittämistoiminnan arviointi
08/2019	Palaverit	Koko Varsinais- Suomen sosiaali- palvelut tiimi	Raportin ja tuotok- sen esittely

4.4 Kehittämismenetelmät

Kehittämisen menetelmiä voidaan jäsentää monella eri tavalla. Menetelmissä on kyse käytännön keinoista ja työskentelytavoista, joilla päästään kehittämistoiminnan tavoitteisiin. (Salonen ym. 2017, 55-57) Olemme käyttäneet dialogista keskustelua toimeksiantajan kanssa useaan kertaan eri kokoonpanoin. Tavoitteena dialogiselle keskustelulle on prosessimaisesti rakentuva dialogi ja aktiivinen osallistuminen on mahdollista vain avoimessa vuorovaikutustilanteessa. (Toikko & Rantanen, 2009, 93). Osallistuimme Varsinais-Suomen Sosiaalipalvelut Oy:n kahteen tiimipalaveriin, jossa koolla oli koko heidän työyhteisönsä ja saimme pohtia kehittämistehtävää isommallakin joukolla, saaden uusia ideoita ja näkökulmia. Dialoginen lähestymistapa mahdollistaa osallistumisen kehittämistoiminnan määrittelyyn. (Toikko & Rantanen, 2009, 92.) Tapasimme useaan kertaan myös Tyynelässä asuvaa toimeksiantajan edustajaa, joka oli vastuussa siltä osin projektin toteutuksesta, että ryhmätoiminta toteutettiin hänen kotonaan ja hänellä oli tieto ja taito eläinavusteisesta työskentelystä. Hänen kanssaan jaoimme sähköposteja ja perusitimme WhatsApp-ryhmän, jossa vaihdoimme ajantasosta tietoa toiminnan etenemisestä ja saimme kyselyä meitä askarruttavia asioita toimintaan liittyen sekä sovimme ryhmäläisten kuljetuksista. Kuitenkin, vaikka kävimme keskustelua toimeksiantajan kanssa, niin alusta saakka meille annettiin vapaat kädet toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Taulukossa 1. Kuvaamme prosessin vaiheita ja mitä kehittämismenetelmiä olemme vaiheissa käyttäneet.

Benchmarking-menetelmää käytimme kartoittaessamme, onko muualla kyseistä eläinavusteista ryhmätoimintaa järjestettynä. Emme löytäneet mistään kaltaista toimintamuotoa, joten emme päässeet hyödyntämään jo olemassa olevaa tietoa.

5 KEHITTÄMISTOIMINNAN TULOKSET JA ARVIOINTI

5.1 Toiminnan lähtökohdat

Ryhmä koostui alun perin viidestä 10-13-vuotiaasta työstä, joilla oli ryhmän toiminnan aikana lastensuojelun asiakkuus. Ryhmäläiset saavat Varsinais-Suomen Sosiaalipalvelut Oy:n ammatillisia tukihenkilöpalveluja avohuollon tukitoimena. Eläinavusteisen ryhmän tavoitteena oli ryhmäläisten itsetunnon vahvistaminen ja samalla testata eläinavusteista ryhmätoimintaa mahdollisena uutena palvelumuotona. Oli tiedossa, että ryhmään osallistuvilla ei ole paljon ystäviä, joten yhteisöön kuulumisen ja yhteenkuuluvuuden tunteen kokemisen nähtiin olevan ryhmäläisille hyväksi.

Ryhmäläisten kartoittaminen aloitettiin toimeksiantajan toimesta keväällä 2019. Toimeksiantajan keskuudessa pohdittiin, kenen asiakkaista löytyisi kohderyhmään sopivia asiakkaita ja lopulta löytyi sopiva viisikko, joiden ajateltiin hyötyvän tämänkaltaisesta toiminnasta. Ryhmäläisten löydyttyä kysyimme lomakkeen ks. Liite 1 (1) avulla sekä asiakkailta että heidän vanhemmiltaan ks. Liite 1(2) kiinnostusta, sekä lupaa ryhmään osallistumisesta ja kaikki perheet olivat halukkaita osallistumaan. Lähetimme saatekirjeen myös ryhmäläisten sosiaalityöntekijöille, jotta he tietävät palvelusta, johon ryhmäläiset osallistuvat. ks. Liite 1(3).

Ryhmä kokoontui viisi kertaa kesä-heinäkuussa 2019. Tapaamiset kestivät kerrallaan kaksi tuntia keskiviikkoiltapäivisin. Meidän lisäksi paikalla olivat toimeksiantajan puolelta ryhmäläisten omat työntekijät, jotka työskentelevät heidän tukihenkilöinä. He olivat paikalla, jotta pystyvät dokumentoimaan asiakkaidensa tapaamiset asiakastietojärjestelmään.

Kaikki tapaamiset toteutettiin Tyynelässä, joka on idyllinen maatila, jossa asuu yksi Varsinais-Suomen Sosiaalipalveluiden työntekijöistä perheensä kanssa. Tilalla asuu myös eläimiä, joita käytetään työskentelyssä mukana: hevosia, poni, lampaita, vuohi, lehmä, kissoja, koiria, kanoja, kukkoja sekä viiriäisiä. Tila itsessään sekä ympäröivä luonto antaa loistavat puitteet eläinavusteiseen työskentelyyn. Tilalta löytyy lisäksi pihatalo, jossa voi esimerkiksi pelaila tai askarrella sekä grillauspaikka ja puumaja. Tyynelässä on tehty eläinavusteista kuntoutusta vuodesta 2011. Eläinten määrä on lisääntynyt vuosien saatossa pikkuhiljaa. Lisäksi Tyynelässä järjestetään lasten syntymäpäiviä sekä vierailuja ryhmille.

Olemme jakaneet ryhmätoiminnan sisältöä tapaamiskertojen mukaan kolmeen eri vaiheeseen: tutustumisvaiheeseen, toimintavaiheeseen ja lopetusvaiheeseen. Tapaamiskerroista kaksi ensimmäistä olivat tutustumiskertoja, kaksi keskimmäistä toimintavaihetta ja viimeinen lopetuskerta. Kuvaamme seuraavassa tapaamisten sisältöjä sekä perustelemme, miksi olemme valinneet kyseisiä harjoituksia ja arvioimme toteutusta. Tapaamisen noudattivat tiettyä kaavaa, johon kuului kuulumiskierros korttien avulla ja kyseisen tapaamiskerran sisällön läpikäynti, itse toimintavaihe ja lopuksi päätimme tapaamiskerrat loppurentoutukseen. Rentoutuksen halusimme mukaan, koska niin kuin Belknap (1989, 1) toteaa, on huomattu, että liian monet lapset kantavat nykyään mukanaan huolta tai ovat turhan jännittyneitä, yksinäisiä tai masentuneita mikä väistämättä vaikuttaa heidän hyvinvointiinsa. Rentoutumisen avulla on mahdollista lievittää näitä tunteita.

5.2 Tutustumisvaihe

Ensimmäinen tapaaminen

Ryhmän ensimmäinen kokoontumiskerta oli 5.6 ja olimme varanneet sen pääasiassa tutustumiseen koska olimme kaikki vieraita toisillemme. Alussa kaikki ryhmäläiset eivät saapuneet paikalle ja lähdimme selvittämään asiaa ja selvisi osaan kutsukirjeistä jääneen väärä kellonaika. Osa ryhmäläisistä saapui tuntia myöhemmin ja päätimme muokata ohjelmaa sen mukaan. Kävimme paikallaolijoiden kanssa tutustumiskierroksen, sekä kävimme tervehtimässä laitumella olevia hevosia. Sen jälkeen loputkin ryhmäläiset saapuivat ja pääsimme aloittamaan koko porukalla.

Yksi koirista päätti mennä makaamaan keskelle peittoa (Kuva.1.), johon olimme asettautumassa istumaan ja näin heti ensimetreillä saimme huomata, miten eläimet voivat toimia jäänmurtajina tilanteissa, niin kuin Ikäheimokin (2013, 38) toteaa. Ryhmäläisiä nauhatti koiran käytös, kun tämä melkein makasi eväidemme päällä. Ryhmäläiset kertoivat omista lemmikkieläimistään ja tätä kautta löysivät yhteisen puheenaiheen.

Kuva 1. Tutustumisvaihe.

Yhden ryhmäläisen kanssa oli haastavaa saada aikaan juuri minkäänlaista vuorovaikutusta ja pohdimmekin jo ensimmäisen tapaamisen jälkeen, että olikohan hänen osallistumisensa ryhmään järkevää hänen voitinsa huomioon ottaen ja ryhmäläinen jättäytyikin pois ensimmäisen tapaamiskerran jälkeen. Tiedossa oli, että ryhmäläinen on hetki sitten otettu huostaan, ja hän odottaa laitospaikkaa. Jälkeenpäin mietimme, miten tärkeää olisi ollut käydä toimeksiantajan kanssa enemmän keskustelua ryhmään osallistuvista asiakkaista ja käydä jokaisen ryhmäläisen kohdalla läpi ryhmätoiminnan soveltuvuutta.

Teimme esittelykierroksen koirien avulla. Harjoitus eteni niin, että jokaisella oli kädessään koiran nimi, ja kukin vuorollaan kutsui jonkun koirista luokseen, palkitsi tämän, minkä jälkeen sai kertoa itsestään haluamiaan asioita. Koiria oli paikalla neljä ja niin kuin Törmälehto (2013, 44-47) toteaa, saimme huomata, että eläimet keventävät ja rentouttavat ryhmän ilmapiiriä pelkällä läsnäolollaan. Tässä tilanteessa koirat saivat ilmapiirin kevenemään, kun yrittivät saada kerjättyä nameja ryhmäläisiltä, mikä sai heissä aikaan naurua. Jokainen yhtä ryhmäläistä lukuunottamatta kertoi haluamiaan asioita itsestään. Kerroimme toimintakertojen sisällöistä ja siitä, että he myös pääsevät itse vaikuttamaan tapaamisten sisältöön. Jokainen ryhmäläinen sai myös valita oman ”voimaeläimensä” ja kerroimme, että myöhemmin on tulossa valokuvausta, johon voi ottaa oman

voimaeläimensä mukaan. Tutustuimme tilan eläimiin ja kerroimme eläimistä yleisellä tasolla ja samalla tytöt saivat ruokkia eläimiä. Välipalan syömisen lomassa jatkoimme toisiimme tutustumista.

Olimme suunnitelleet jokaisen ryhmäkerran päättyvän loppurentoutukseen mutta ensimmäisellä kerralla päätimme jättää sen pitämättä koska, aika loppui kesken. Kävimme myös läpi seuraavan kerran aiheen, jolloin on koruaskartelua ja pyysimme heitä vähän miettimään, että mitä ja millaisia koruja he haluavat tehdä.

Ensimmäinen tapaaminen sujui siihen nähden hyvin, että jouduimme muokkaamaan ohjelmaa ja jättämään osan pois alun perin suunnitellusta ohjelmasta, koska osa ryhmästä saapui paikalle myöhemmin oman huolimattomuutemme vuoksi. Siihen nähden, että ryhmäläiset olivat toisilleen vieraita, ryhmäytymistä alkoi kuitenkin tapahtua ja varmasti siihen oli osasyynä eläinten läsnäolo, jotka saivat läsnäolollaan jännityksen lieventymään.

Toinen tapaaminen

Toinen tapaaminen aloitettiin korutarvikekaupasta, jossa ryhmäläiset saivat suunnitella, millaisia koruja haluavat tehdä. Halusimme, että he saavat itse valita materiaalit, jotta koruista tulee heidän näköisensä. Taustalla oli ajatus siitä, että itse suunnittelemalla ja toteuttamalla korut ryhmäläiset saavat onnistumisen kokemuksen, mikä jo itsessään parantaa itsetuntoa. Myös Toivakka ja Maasola (2011, 11) kirjoittavat, kuinka lapsen itsetunto vahvistuu hänen saadessa onnistumisen kokemuksia.

Teimme kuvakorttikierroksen Tunne Tassut-koirakorttien avulla. Kortit on kehitetty erityisesti eläinavusteiseen työskentelyyn, ja jokaisessa kortissa on yksinkertainen ja pelkistetty kuva koirasta erilaisella ilmeellä. Kortteja voidaan käyttää sekä muistipelinä että tunnekäsittelyn apuna. Jokainen valitsi sen kortin, minkä ajatteli kuvaavan sen hetkistä tunnettaan parhaiten ja ryhmäläiset osasivatkin hienosti kertoa tunnetiloistaan. Koirat olivat mukana kuvakorttikierroksella, minkä jälkeen ryhmäläiset saivat tehdä koirien kanssa temppuja. Palola (2013,163) totesi aiemmin, että onnistumisen kokemukset ja yhteisen sävelen löytyminen on palkitsevaa, mikä edesauttaa positiivisen kuvan syntymistä itsestä ja tätä kautta vahvistaa itsetuntoa. Ryhmäläisten tehdessä temppuja koirien kanssa tämän pystyi havaitsemaan selvästi.

Teimme myös yhdessä ryhmällemme säännöt. Sääntöjen tarkoituksena, on ilmaista, millainen käyttäytyminen ryhmässä on sallittua ja millainen ei. Säännöt auttavat ryhmää toimimaan yhden mukaisesti ja niistä on hyvä keskustella ja sopia yhteisesti ryhmässä. (Laine ym. 2003, 166). Ryhmäläiset saivat pohtia, millaisia sääntöjä haluavat ja he keksivätkin hienoja sääntöjä kuten “Ollaan omia itsejämme”, “Ei satuteta eläimiä tai muita”, “Ei huudeta”, “Ajatellaan muiden parasta” ja “että kaikki tulis toimeen”.

Sen jälkeen oli vuorossa metsäretki (Kuva.2.) läheiseen metsään ja eläimistä mukamme pääsivät vuohi ja lampaat. Metsäretken halusimme mukaan, jotta näkisimme, vaikuttaako harjoitusten tekeminen luontoympäristössä lasten käyttäytymiseen jollakin tavalla ja jotta ryhmäläiset saavat kokemuksen luonnossa olemisesta.

Kuva 2. Metsäretki.

Metsässä teimme Tyytyväisyystalkoot-tehtävän. Jokaisen tuli ottaa oma tila ja miettiä ainakin viisi hyvää ominaisuutta itsestään. Sen jälkeen tuli valita niistä kolme tärkeintä ja niistä vielä yksi, mitä haluaisi kehittää itsessään. Lopuksi jokaisen oli tarkoitus esitellä omansa ja yhdessä voitaisiin miettiä, miten näitä ominaisuuksia voisi kehittää yksin tai ryhmässä. Tehtävä osoittautui kuitenkin yllättävän vaikeaksi ja jotkut ryhmäläisistä tarvitsivat hiukan vauhditusta omien hyvien ominaisuuksiensa oivaltamiseen. Yksi ryhmäläisistä, joka on hyvin reipas ja puhelias, ei meinannut millään keksiä mitään ja lopulta autoimme häntä kysymällä,

että onko hänen mielestään helppo tutustua uusiin ihmisiin. Aluksi hän oli sitä mieltä, että ei ole, mutta kun vähän muistelimme ensimmäistä kokoontumiskertaamme, hän ymmärsi itsekkin, että kyllä hän itseasiassa tutustuukin aika helposti uusiin ihmisiin. Lopuksi valitsimme yhteiseksi pohtimisen aiheeksi yhden ryhmäläisen itsestään oivaltaman hyvän ominaisuuden, mikä oli muiden huomioonottaminen. Pohdimme yhdessä, miten tätä ominaisuutta voisi vielä vahvistaa yksin tai ryhmässä ja saimme hyvää keskustelua

aikaan. Tärkeintä oli, että jokainen löysi itsestään positiivisia ominaisuuksia mikä edesauttaa hyvän itsetunnon rakentumisessa. Palattuamme metsästä teimme vielä loppuren-
toutuksen.

Toisen kerran toteutus oli onnistunut. Ainoastaan Tyytyväisyystalkoot-harjoitus ei ollut toimiva tässä kohdassa, koska ryhmäläisten oli selvästi vaikea pohtia itsestään hyviä asioita. Ajattelimme sen johtuvan osaltaan siitä, että ryhmä oli vielä tutustumisvaiheessa, jolloin omien vahvuuksien pohtiminen ja niistä muille kertominen oli haastavaa ja toisaalta eläinten mukana olo vei keskittymisen harjoituksen tekemisestä. Näin ollen tote-
simme sen, että eläimet eivät sovi otettavaksi mukaan ihan jokaiseen tilanteeseen. Toi-
saalta ne kuitenkin toivat iloa ja naurua ryhmäläisille, kun yrittivät varastaa ryhmäläisten
eväitä ja näin ollen niiden läsnäololle retkellä oli kuitenkin paikkansa, koska niin kuin
Palola (2000, 386) kirjoittaa, monesti lastensuojelulasten elämässä on liian vähän iloa
tuottavia elementtejä ja retkellä he saivat kokea eläinten avulla ilon hetkiä ja aikaan hy-
vää mieltä.

5.3 Toimintavaihe

Kolmas tapaaminen

Kolmannen tapaamisen alussa ryhmäläisten saapuessa Tyynelään koirat juoksivat heitä
innoissaan vastaan selvästi muistaen heidät. Ryhmäläiset tervehtivät koiria halailien ja
rapsuttaen ja olivat selvästi ilahtuneita siitä, että koirat muistivat heidät. Tämä tapahtuma
toimii lapsen itsetuntoa vahvistavana tekijänä, kun lapsi huomaa, että hän on tärkeä toi-
selle elolliselle olenolle. Samanlaisen havainnon teki myös Sinkkonen (2013, 43). Kol-
mas tapaaminen käynnistettiin kuvakorttikierroksella Elämän tärkeät asiat-korttien
avulla. Kaikki ryhmäläiset osasivat hienosti kertoa kuulumisiaan korttien avulla ja jotkut
Tyynelän eläimistäkin olivat puheissa mukana. Lisäksi kolmannen kerran aiheena oli voi-
mauttava valokuvaus sekä koruaskartelu. Meidän ryhmässä toteuttamamme voimaut-
tava valokuvaus ei luonnollisesti ollut ammatillista voimauttavaa valokuvausta, koska
emme ole käyneet siihen vaadittavaa koulutusta mutta kevyempi versio siitä.

Kuva 3. Kuvakorttikierros.

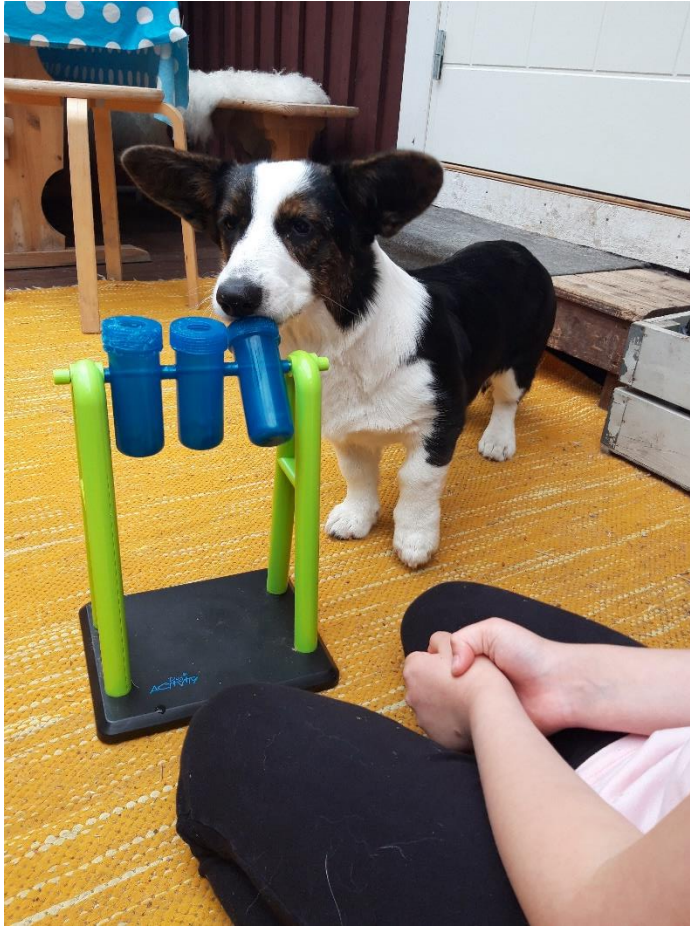
Kuvakorttikierroksen (Kuva.3.) jälkeen jakauduimme niin, että toimeksiantajan työntekijät tekivät osan kanssa koruja ja me otimme vuorollaan yhden ryhmäläisen ja lähdimme hänen ja hänen valitsemansa eläimen kanssa kuvaamaan. Ryhmäläiset saivat itse valita, missä ja miten haluavat kuvia otettavan ja heiltä tulikin paljon erilaisia ideoita, osa halusi jäädä pihapiiriin kuvaamaan, osa halusi lähteä esimerkiksi metsään. Kaikki ryhmäläiset näyttivät nauttivan kuvaamisesta ja huomion keskipisteenä olemisesta ja halusivat kuvia otettavan monessa eri paikassa. Lopuksi kysyimme, oliko heistä helpompaa olla kuvattavana eläimen kanssa vai jos he olivat kuvitelleet, että kuvia olisikin otettu vain heistä, ilman eläimiä ja kaikki olivat sitä mieltä, että ehdottomasti kuvaustilanne oli helpompi, kun eläin oli mukana. Tämä näyttäytyi meille hyvänä kokemuksena ja vahvisti ryhmäläisten itsetuntoa ja vastasi näin ryhmän toiminnalle ja harjoituksille asetettuihin tavoitteisiin.

Lopussa teimme rentoutusharjoituksen. Otimme kokeilumielessä koirat mukaan mutta totesimme kaikki yhdessä, että ihan joka tilanteeseen ne eivät sovi, koska koirat olisivat ennemminkin halunneet leikkiä ja painia kuin rentoutua.

Neljäs tapaaminen

Neljännän tapaamiskerran aloitimme tuttuun tapaan kuvakorttikierroksella ja käytimme jo aiemmin käytettyjä Tunne Tassut-koirakortteja. Halusimme ryhmäläisten ottavan kaksi tunnekorttia, toisen kuvaamaan millä mielellä saapui ryhmään sekä millä mielellä on siitä, että tämä on ryhmämme toiseksi viimeinen kerta. Halusimme tuoda puheisiin jo lähestyvän ryhmän päätöksen, koska niin kuin Kivelä ja Lempinen (2010,35) toteavat, turvalliselta tuntuneen ryhmän päättyminen voi olla ryhmäläisille haikeaa ja halusimme valmistella ryhmäläisiä tähän. Kuvakorttikierroksen jälkeen jakauduimme niin, että Tanja pelasi yhden ryhmäläisen kanssa kerrallaan koirien kanssa koirien aktivointipieleillä. Susanna lähti juttelemaan yhden ryhmäläisen kanssa kerrallaan heidän voimaeläimistään ja toimeksiantajan työntekijä talutti ponia, jotta muut ryhmäläiset pääsivät ratsastamaan.

Koirien kanssa aktivointipelien pelaaminen ulkoilmassa osoittautui loistavaksi keinoksi saada hyvää keskustelua aikaan. (Kuva.4.) Koirat olivat eri tasoisia siinä, miten pelasivat pelejä, toiset tarvitsivat enemmän apua ongelman selvittämisessä ja toiset hokasivat nopeasti, mistä peleissä on kysymys. Keskustelimme siitä, miten toiset koirat ovat taitavia toisissa asioissa ja joku toinen taas toisessa ja siitä keskustelu siirtyi samoihin ominaisuuksiin ihmisissä. Näin koirien avulla pystyttiin harjoittamaan ja vahvistamaan erilaisuuden sietokykyä loistavasti. Hyvätti kirjoittaa (2008, 4-5), että kuinka paljon helpompaa onkaan saada vuorovaikutusta ja keskustelua aikaan ympäristössä, jossa on vuorovaikutusta helpottavia elementtejä ja jossa aito kohtaaminen mahdollistuu kuin esimerkiksi toimistoympäristössä. Pelasimme pelejä ulkona terassin lattialla ja se varmasti osaltaan loi tilanteeseen rentoutta verrattuna siihen, että olisimme työskennelleet toimistotiloissa. Pelaamistilanne oli myös hyvä tilanne harjoitella itsesäätelytaitoja. Toivakka ja Maasola (2011, 24) kirjoittavat itsesäätelytaitojen olevan olennainen osa itsetuntemusta. He jatkavat itsesäätelyn pitävän sisällään ne toiminnot, joiden avulla ihminen ohjaa ulkoista käyttäytymistään sekä muokkaa omia sisäisiä kokemuksiaan. Yksi ryhmäläisistä oli äänekäs ja innostui eläimistä paljon, jolloin ääni kohosi helposti aika kovaksi. Hän kykeni kuitenkin hienosti säätelämään äänenkäyttöään, kun hänelle kerrottiin, miten koira saattaa säikähtää, jos ihminen puhuu kovalla äänellä. Tässä näkyi hyvin eläimen vaikutus itsesäätelytaitojen harjoittelussa.

Kuva 4. Aktivointipeli koirien kanssa.

Susanna otti vuorotellen yhden ryhmäläisistä ja lähti hänen kanssaan valitsemansa voimaeläimen luokse. Kaksi ryhmäläisistä oli valinnut hevosen ja menimme laitumelle vuorotellen keskustelemaan. Toiset kaksi oli valinneet koiran ja otimme koiran mukaan ja istuimme koiran kanssa alas ja aloimme keskustelemaan. Aloimme pohtia, millainen kyseinen eläin on luonteeltaan. Susanna kysyi apukysymyksiä, kuten millainen eläin on, kun tapaa uuden eläimen tai ihmisen? Onko hän heti valmis tutustumaan vai tarvitseeko aikaa? Onko hän enemmän sivusta seuraaja vai joukon keskipiste? Millainen eläin on ryhmässä tai yksin jonkun kanssa? Millainen eläin on, kun on tutustunut ja ystävystynyt? Onko hän luotettava ystävä? Susanna kirjoitti muistiin adjektiiveja, joita ryhmäläiset itse tuottivat. Sen jälkeen Susanna kertoi mitä oli kirjoittanut ylös ja lähdimme miettimään, onko heissä oman voimaeläimensä kanssa samoja piirteitä ja kävimme keskustelua siitä. Kaikki löysivät omia piirteitä eläimen kanssa ja huomasimme, että jopa lähes kaikki heidän omat piirteet tulivat kuvailtua eläimen kautta. Susanna kertoi huomioista, miten paljon heillä on yhteistä oman voimaeläimensä kanssa ja se ei selvästikään ole ihme, että

he valitsivat juuri sen kyseisen eläimen. Kahden kanssa keskustelua omista piirteistään olisi jatkunut pitkäänkin ja he osasivat keskustelun jälkeen löytää paljon itsestään piirteitä. Toinen kertoi, että hänen on helpompi tulla toimeen aikuisten ja vanhusten kanssa. kun saman ikäisten lasten kanssa. Toinen kertoi omasta tunteesta, että on selvästi rauhoittunut ryhmän alkamisen jälkeen ja ajatteli sen johtuvan siitä, että eläinten kanssa toimiessa pitää olla rauhallinen ja se on jatkunut kotonakin.

Voimaeläin-keskustelu oli erittäin positiivinen kokemus ohjaajan näkökulmasta siinä mielessä, miten paljon hyvää keskustelua eläimen kautta sai aikaan. Olimme aikaisemmin Tyytyväisyystalkoot- harjoituksessa tehneet samankaltaista harjoitusta ja ryhmäläisten oli vaikea kertoa itsestään mitään ja eläimen kautta se tuli kuin itsestään, ja jokainen tiedostamatta kuvaili eläimen kautta omia piirteitään. Toivakka & Maasola (2011, 11, 73) kirjoittavat, että itsetuntoon liittyviä taitoja voi opetella ja itsetuntemusta opitaan parhaiten yhdessä toimimalla. Itsetuntemusta oppii parhaiten toiminnallisten harjoitusten kautta. Itsetuntoa voi parantaa työskentelemällä itsetuntemuksien ja vuorovaikutuksen parissa ja harjoitusten avulla selkeyttää puolia itsestään ja vahvistaa positiivista ajattelua.

Neljännän tapaamisen alussa jokaiselle annettiin pieni paperilappu ja kynä, sekä tehtäväksi kirjoittaa jokaisesta ryhmäläisestä, myös aikuisista, yksi hyvä ominaisuus. Tapaamisen lopuksi kehumaput jaettiin ja jokainen sai lukea, miten muut ryhmäläiset hänet näkevät. Ajattelimme tämän harjoituksen Laineen (2003, 20-21) tavoin olevan erinomainen harjoitus itsetunnon vahvistamiseen, koska usein se, miten toiset sinut näkevät, poikkeaa omasta käsityksestä itsestäsi.

Jälleen huomasimme, että aika on kulunut nopeasti ja oli aika alkaa välipalalle. Yksi ryhmäläisistä oli ryhmässä viimeistä kertaa, joten muut hyvästelivät hänet ja samalla heitimme ilmaan ajatuksen, että jos vastaava ryhmä järjestettäisiin myös seuraavana kesänä, olisivatko he kiinnostuneita tulemaan mukaan. Kaikki muut, paitsi yksi hiljaisempi ryhmäläinen olivat ajatuksesta innoissaan. Laine ym. (2003, 175) kirjoittaa miten tärkeää on varmistella ryhmäläisiä ryhmän loppumiseen. Puhuimmekin asiasta tyttöjen kanssa ja kaikki vaikuttivat olevan pahoillaan ryhmän päättymisestä.

5.4 Lopetusvaihe

Viides tapaaminen

Viimeiselle tapaamiskerralle olimme suunnitelleet vapaampaa toimintaa, agilityä eläinten kanssa ja grillausta. Aluksi kävimme jo tutuksi tulleiden kuvakorttien avulla läpi tyttöjen ajatuksia ryhmän loppuessa. Kaikkia ryhmän loppuminen suretti ja he olisivat toivoneet enemmän kokoontumiskertoja. Ryhmän lopettamisvaiheessa tulee antaa jäsenille mahdollisuus surutyöhön ja ohjaajien tulee auttaa siinä ryhmäläisiä. (Laine ym 2003, 175).

Ryhmäläiset kasasivat agilityradan Kuva.5. ja jokainen sai valita kaksi eläintä, joiden kanssa haluaa lajia testata. Koirat, poni ja lammas pääsivät kokeilemaan agilitya ryhmäläisten ohjatessa heitä rataa pitkin ja toiset kannustivat sivussa. Tässä näkyi hienosti se ryhmän voima, mistä Laine ym. (2003, 18) kirjoitti: ympäristöltä saatu palaute vahvistaa onnistumisen kokemusta. Lopuksi paistoimme pizzaa ja grillasimme vaahtokarkkeja ja annoimme ryhmäläisille tekemämme taulut, joihin olimme koonneet heistä otettuja kuvia kirjanneet niitä ominaisuuksia, joita he olivat ajatelleet omassa voimaeläimessään olevan. Juttelimme edellisellä kerralla kirjoitetusta keuhlapuista ja kaikki kertoivat, että heille oli tullut hyvä mieli niitä lukiessa.

Kuva 5. Agilityrata.

Lopuksi juttelimme ryhmäläisten tuntemuksista ryhmän päättyessä. Kivelä ja Lempinen (2010, 35) muistuttavat, että päättyvässä ryhmässä tulee olla aikaa ja tilaa erotyölle ja tunteiden ilmaisulle. Ryhmäläiset kertoivat olevansa pahoillaan ryhmän päättymisestä ja olisivat halunneet sen jatkuvan pidempään. Mielialaa kuitenkin nosti tulossa oleva laiva-reissu, johon kaikki tytöt olivat menossa työntekijöidensä kanssa. Ryhmäläiset täyttivät lopuksi palautelomakkeen ryhmän toiminnasta. ks. Liite 2 (1)

Mielestämme ryhmätoiminta onnistui hyvin. Ohjattua toimintaa oli sopivasti ja tilaa jäi myös vapaalle puuhailulle eläinten kanssa, niin kuin ryhmäläiset ensimmäisellä tapaa-miskerralla olivat toivoneetkin. Eläimet toivat ryhmätyöskentelyyn hienon lisän keventämällä tunnelmaa ja sitä kautta nopeuttamalla ryhmäytymistä. Ne auttoivat saamaan nopeampia tuloksia esimerkiksi itsetuntemuksen parissa työskenneltäessä, antoivat ryhmäläisille hienoja onnistumisen kokemuksia temppujen ja agilityn parissa ja monia ilon hetkiä läpi koko toiminnan. Eläimet helpottivat kuvattavana olemista. Lisäksi ne auttoivat harjoittamaan itsesääätelytaitoja ja varsinkin koirat näyttivät kiintymystään selvästi ja mikä sai ryhmäläisissä aikaan merkityksellisuuden tunteen. Nämä kaikki yhdessä saivat aikaan kokonaisuuden, mikä varmasti on vahvistanut ryhmäläisten käsityksiä itsestään ja sitä kautta parantanut itsetuntoa.

Ryhmän palaute

Pyysimme ryhmäläisiä täyttämään palautelomakkeen viimeisen kerran päätteeksi. Ryhmäläiset halusivat oman rauhan palautteen antamiseen ja palautteista oli nähtävissä, että vastauksia oli mietitty tarkkaan. Melkein kaikki ryhmäläiset olivat vastanneet myös avoimiin kysymyksiin. ”Ymmärtäväiset ohjaajat”, ”olisi hauskaa, että olisi joka vuodenaika ja useammin ja pidempään”, ”tutustumista vieraisiin ihmisiin, haluaisin että näitä olisi enemmän”. Palautteiden perusteella kaikki ryhmäläiset olivat kokeneet toiminnan positiivisena.

4.5 Kehittämisaineiston dokumentointi ja analyysi

Tässä kehittämistoiminnassa dokumentointiaineisto koostui toimeksiantajan kanssa toteutuneista tapaamisissa tehdyistä muistiinpanoista ja ryhmätapaamisista tehdyistä raporteista sekä valokuvista (Toikko & Rantanen 2009, 81.) Dokumentointiin on syytä kiinnittää erityistä huomiota, koska se on koko arvioinnin perusta (Salonen ym. 2017, 62.) Valokuvat olivat iso osa dokumentointia, koska niihin sai sisällytettyä paremmin näkyväksi sen toiminnan jota teimme. Halusimme myös tuoda ne osaksi raporttia, koska niiden yhdistäminen tapaamisten raportointiin vahvistaa sen mitä halusimmekin tuoda näkyväksi.

Kehittämistoiminnan arvioinnin kannalta oleellisinta aineistoa oli tapaamisista kirjoitetut raportit, koska arviointia tehdessä niihin voitiin palata. Raportit tapaamisista kirjoitettiin välittömästi kokoontumisten jälkeen, jolloin tapahtumat olivat vielä ovat tuoreessa muistissa. Raportteja kirjoittaessa tuli uusia ideoita ja pieniä muokkauksia seuraavien kertojen toimintaan, koska kirjoittaessa prosessoimme jo toteutuneita ryhmäkertoja.

Kehittämistoiminnan raporttia työstettiin läpi koko kehittämisprosessin, tosin suurin osa siitä kirjoitettiin arviointivaiheessa. (Salonen ym. 2017, 65.) Muokkaukset ja viimeistelyt saimme kuitenkin tehtyä paremmin, kun pidimme taukoa kirjoittamisesta ja saimme taas uusia näkökulmia kirjoittamiseen.

Kehittämisprosessin arviointivaihetta voidaan pitää kehittämistoimintaa suuntaavana ja tuotoksen prosessointia edistävänä (Toikko & Rantanen 2009, 61). Arviointia kehittämistoiminnan aikana toteutettiin runsaasti itsearviointin, vertaisarviointin ja työryhmän sisäisen arvioinnin avulla (Salonen ym. 2017, 64).

Kehittämisprosessille määritelty aikataulu oli tiivis suhteessa tavoitteisiin. Olimme kuitenkin luoneet prosessille aikataulun projektisuunnitelmaa tehdessä ja halusimme pysyä aikataulussa.

6 POHDINTA

6.1 Tulosten tarkastelu ja kehittämisideat

Kehittämistoiminnan tuloksena saavutettiin eläinavusteinen ryhmätoiminta avohuollon tukitoimeksi. Tuotoksena syntynyt työmenetelmä suunniteltiin myös toimeksiantajan toivomuksesta muunneltavaksi paitsi eri-ikäisten lastensuojelulasten tarpeita vastaavaksi myös soveltuvaksi lasten ja heidän vanhempiensa kanssa työskentelyyn.

Ryhmän toiminnan tuotosten tarkastelussa voidaan ajatella viiden ryhmäläisen olevan sopiva määrä tämän kaltaiseen ryhmätoimintaan tällaisessa ympäristössä. Ajattelemme myös, että ryhmään tarvitaan vähintään kaksi ohjaajaa, jotta toiminta on sujuvaa ja kaikki ryhmäläiset voidaan huomioida yksilöllisesti ja tasapuolisesti. Lisäksi on otettava huomioon, että eläinavusteisessa ryhmätoiminnassa myös eläimet tarvitsevat ihmisen ohjausta.

Asetimme ryhmätoiminnan tavoitteeksi ryhmäläisten itsetunnon vahvistumisen ja mielestämme valitsemamme harjoitukset tukivat tavoitteeseen pääsyä. Saimme myös mielestämme aikaan sen mitä realistisesti viideltä tapaamiskerralta voi odottaa. Jatkoehdotuksena onkin, että ryhmä kokoontuisi ainakin 10 kertaa ja kerrallaan pidemmän aikaa kuin kaksi tuntia, jotta voidaan saada tuloksia ja vastata paremmin kysymyksiin toiminnan vaikutuksista ja vaikuttavuudesta. Jos ryhmä toimisi useamman kertaa, myös ryhmän dynamiikka ja ryhmän eri vaiheet tulisivat paremmin näkyviin.

Eläinavusteinen ryhmätoiminta on ehdottomasti sellainen, jota kannattaa jatkossakin järjestää ja sisällyttää se osaksi Varsinais-Suomen Sosiaalipalvelut Oy:n palveluita ja tarjota sitä lastensuojelun avohuollon tukitoimena heidän asiakkailleen. Painoarvo kehittämistoiminnan toteutumiselle on nyt toimeksiantajalla, viedä kyseistä toimintamuotoa eteenpäin ja välittää tarvittavaa tietoa kehittämistoiminnasta työyhteisölle. (Toikko & Rantanen 2009, 94.)

Kehittämistyö voidaan katsoa onnistuneeksi silloin, kun sille asetetut tavoitteet ja tulokset on saavutettu. Päätösvaiheessa suunnitellaan, miten tuloksia tai tuotosta hyödynnetään tulevaisuudessa. (Salonen ym. 2017, 66.) Tämä kehittämistyö voidaan katsoa onnistuneeksi siinä mielessä, että toimeksiantaja oli tyytyväinen kehittämäämme ryhmätoimintamalliin ja ajatuksena on, että sitä tarjotaan jatkossa osana yrityksen palveluvalikoimaa. Kehittämistyön jäljellä on enää tulosten hyödyntäminen ja levittäminen. (Salonen ym. 2007, 66)

6.2 Eettisyyden ja luotettavuuden arviointi

Ammattietiikka on ammattialan yhteistä näkemystä siitä, millainen toiminta on oikeaa ja hyvää ja millainen taas pahaa ja väärää. (Juujärvi ym.2007,13). Kehittämistyössä ammattieettiset periaatteet näkyivät siinä, että pyrimme kohtaamaan jokaisen ryhmäläisen yksilöllisesti ja arvostaen.

Sosiaalialan työssä joutuu tekemään usein eettistä harkintakykyä edellyttäviä päätöksiä. Eettistä harkintaa on ammatilliseen toimintaan liittyvien valintojen, keinojen ja seurausten pohtimista. (Heikkinen 2018, 25.) Olemme kokeneet koko prosessin ajan olevamme eettisessä ristiriitatilanteessa siinä suhteessa, että vaikka prosessi oli edennyt jo aika pitkälle, meille ei ollut selvää, suunnitellaanko toiminta juuri tähän ryhmään tulevien asiakkaiden tarpeita vastaavaksi vai toimeksiantajan tarpeita vastaavaksi, jotta tuotosta voitaisiin hyödyntää myös laajemmin. Asiakslähtöisyydellä tarkoitetaan muun muassa asiakkaan äänen kuulemistä (Heikkinen 2018, 15). Löysimme kuitenkin yhteneväisyyden molempien, sekä ryhmään tulevien asiakkaiden että toimeksiantajan tarpeille teoretietoa läpikäydessä siitä, että lastensuojelun asiakkaiden itsetunto kaipaa vahvistusta ja näin saimme itsellemme vahvistuksen, että vaikka asiakslähtöisyys ei toteutunut eettisesti oikein, kehittämistoiminta tuli kuitenkin ryhmäläisten tarpeisiin vastaavaksi ja heitä hyödyttäväksi.

Ryhmätoiminnassa pyrimme toimimaan eettisesti ja luotettavasti läpi koko toiminnan. Ryhmäläisten osallistuminen ryhmään oli vapaaehtoista ja heidän ollessa alaikäisiä heidän vanhemmiltaan kysyttiin lupa osallistumiseen. Ryhmäläisiä kuvattaessa kiinnitettiin huomiota siihen, että heitä ei voida tunnistaa kuvista lukuunottamatta ne kuvat, jotka he saivat itselleen. Lopuksi heistä otetut kuvat poistettiin tietokoneen tiedostoista.

Toiminnan aikana huomioituja asioita eläinten vaikutuksesta ryhmätoiminnassa voidaan pitää luotettavana koska ne tukevat teoriaosuudessa esiin tullutta tietoa. Luotettavuutta lisäsi myös se, että jokainen kokoontumiskerta kirjattiin ylös tarkasti, jolloin ei toimita pelkästään muistin varassa.

6.3 Oma oppimisprosessi ja ammatillinen kasvu

Opinnäytetyöprojektimme on ollut kaiken kaikkiaan erittäin opettava kokemus. Se lisäsi tietojamme eläinavusteisesta työskentelystä ja sen mahdollisuuksista, asiakkaan kohtaamisesta sekä antoi arvokkaan kokonaiskuvan ryhmätoiminnan järjestämisestä suunnittelusta toteutukseen.

Projekti ei ole ollut helppo, koska tämän tyyppistä palvelua ei ennestään ollut saatavilla, joten kokonaan uudenlaisen työmenetelmän kehittäminen oli ajoittain haastavaa koska neuvoa ei voinut kysyä oikein keneltäkään. Oli kuitenkin antoisaa opetella ja oppia uusia asioita. Monia asioita tekisi nyt toisin mutta monet asiat myös menivät onnistuivat heti ensimmäisellä kerralla. Teoriatiedon löytäminen toiminnalle oli myös haastavaa, mutta loppujen lopuksi olemme tyytyväisiä siihen, millaisen kokonaisuuden saimme aikaan.

Kehittämistoiminnan aikana teoreettinen tietämys lisääntyi, ryhmätoiminnan ohjaajana työskentely vahvistui ja menetelmäosaaminen kartoittui entisestään paljon laajemmaksi.

Ammatillinen kasvu on omien valmiuksien ja erilasten taitojen kehittymistä ja muuntumista. (Vilen ym. 2008, 77). Meidän ammatillisen kasvumme lisääjänä ja oppimisprosessina tämä kehittämistoiminnan toteutus ja raportin teko ovat olleet tärkeitä tekijöitä. Oppimisprosessin aikana oma ammattitaito on vahvistunut ja reflektion kautta oman toiminnan pohdinta on auttanut kehittymään. Kokonaan uuden toiminnan luominen ja pilotointi vahvistivat omaa ammatillista kasvua niin, että jatkossa pystymme hyödyntämään tätä taitoa tulevassa työelämässä ja olemme rohkeampia kehittämässä uutta tai parantamassa jo valmiina olevaa.

Opimme paljon lisää parityöskentelytaidoista. Keskinäinen dialogi mahdollisti uudenlaisen näkökulmien saavuttamisen ja opetti ongelmanratkaisukykyä. Parityöskentely mahdollisti jatkuvan tuen ja lisäsi pystyvyyden tunnetta. (Seinä & Helander 2007, 13). Kehittämispöytätyön aikana pyrimme hyödyntämään omia vahvuuksiamme luontevasti. Pyrimme antamaan toisillemme rakentavaa palautetta ja kannustaa toisiamme, joka ohjasi

meitä eteenpäin ja tarjosi oppimisen kokemuksia. (Seinä & Helander 2007, 28.) Luotimme toisiimme, joka mahdollisti toiminnan jakautumisen tasaisesti ja toisiaan kunnioittavasti. Parityöskentely vahvisti omaa reflektiivistä ajattelua ja opetti joustamaan tilanteissa, joissa sitä tarvitaan, joista varmasti on hyötyä tulevaisuuden työelämässäkin. Koimme parityöskentelyssä myös haasteita aikataulun painostaessa meitä eteenpäin, mutta onneksi kehittämistoiminnan päämäärät ja kunnioitus toista kohtaan saivat meidät jatkamaan eteenpäin.

Kaiken kaikkiaan kokemus oli positiivinen ja molempien ajatuksena on jatkossakin päästä hyödyntämään eläimiä asiakastyössä.

LÄHTEET

- Aaltonen, S. & Heikkinen, A. 2013. Nuoret lastensuojelussa. Teoksessa: Lastensuojelun ytimissä. Toim. M. Bardy. Tampere: Juves Print – Suomen Yliopistopaino Oy.
- Aho, S. 1996. Lapsen minäkäsitys ja itsetunto. Oy Edita Ab.
- Bardy, M. 2013. Lapsuus, aikuisuus ja yhteiskunta. Teoksessa: Bardy, M. (toim.) Lastensuojelun ytimissä. Tampere: Juves Print – Suomen Yliopistopaino Oy. 48 – 78.
- Beetz, A.; Uvnäs-Moberg, K, Julius, H & Kortschal, K, 2012. Psychosocial and psychophysiological effects of human-animal interactions: the possible role of oxytocin. *Frontiers in psychology*. July 2012. Volume 3. Article 234. Saatavis-sa: https://pub.epsilon.slu.se/10563/1/uvnas_moberg_et_al_130625.pdf (Viitattu 3.5.2019).
- Belknap, M. 1989. Taming Your Dragons A Collection of Creative Relaxation Activities for Home and School. D.O.K. Publishers.
- Bolger, K.E, Patterson, C.J. 2001. Developmental pathways from child maltreatment to peer rejection. *Child Development*, 72 (2).
- Burns, B.J. ; Phillips, S.D, Wagner, H.R, Barth R.P. , Kolko, D.J., Campbell, Y. & Landsverk, J. 2004. Mental health need and access to mental health services by youths involved with child welfare: A National survey. *Journal of the American academy of child & adolescent psychiatry*, 43 (8).
- Cacciatore, R.; Korteniemi-Poikela, E & Huovinen, M. 2008. Miten tuen lapsen tai nuoren itsetuntoa. WS Bookwell Oy Juva.
- Cole, D.A. ; Martin, J.M & Powers, B. 1997. A Competence-based model of Child Depression: A Longitudinal Study of Peer, Parent, Teacher and Self- evaluations. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 38 (5).
- Fagerström, N. 2019. Hevosavusteinen psykoterapia ratkaisukeskeisessä viitekehyksessä. Teoksessa: Ylilauri, M. & Yli-Viikari, A. (toim.) Kohti luonnollista hyvinvointia. Näkökulmia luontopetustaisen toiminnan kehittämiseen. Levon-instituutin julkaisuja: Vaasan yliopisto. <https://osuva.uwasa.fi/bitstream/handle/10024/8172/978-952-476-861-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
- Fernandez, E. 2009. Childrens wellbeing in care: Evidence from a longitudinal study of outcomes. *Children and youth services Review*, 31 (10).
- Hautamäki, L.; Ramadan, F, Ranta, P, Haapala, P, Haapala, E ja Suomela, T. 2018. Eläinavusteinen terapia - Katsaus tutkimuskirjallisuuteen ja toimintaan Suomessa. *Kela Työpapereita 140 / 2018* [verkkojulkaisu]. [viitattu 1.7.2019]. Saatavissa: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/236987/Tyopapereita140.pdf?sequence=1>.
- Heikkinen, A. 2018. Arki, arvot ja etiikka sosiaalialan ammattihenkilön eettiset ohjeet. *Talentia Punamusta Oy 2. painos*.
- Heino, T, 2009. Lastensuojelun tilastot, asiakkaat ja palvelut. Teoksessa: Bardy, M. (toim.) Lastensuojelun ytimissä Tampere: Juves Print- Suomen Yliopistopaino.
- Horowitz, A. 2011. Koiran silmin. Mitä koira näkee, haistaa ja ymmärtää. Juva: Bookwell Oy.

- Hyvätti, N. 2008. Ohjat omiin käsiin. Ratsastusterapia lastensuojelun sosiaalityön tukena. Pro Gradu -työ. Turku: Turun yliopisto.
- Hämäläinen, J. 2001. Johdatus sosiaalipedagogiikkaan. Kuopion yliopisto opetusjulkaisuja, Kuopio.
- Ikäheimo, K. 2013. Eläimen ja ihmisen suhde. Teoksessa Karvaterapiaa. Eläinavusteinen työskentely Suomessa. (toim.) Ikäheimo, K. Helsinki: Solution Models House. 5 – 9.
- Jaari, A. 2007. Kylliksi itselleni. Edita Prima Oy Helsinki.
- Juujärvi, S.; Myyry, L. & Pessa, K. 2007. Eettinen herkkyyden ammatillisessa toiminnassa. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Kahilaniemi, E. 2016. Eläinavusteinen interventio. Asiakkaan toiminnallisuuden tukeminen koiraavusteisin menetelmin. Tampere: Viestipaino.
- Keltikangas- Järvinen, L. 1994. Hyvä itsetunto. WSOY yhteistyössä Bonnier Books Finland.
- Kivelä, V & Lempinen, J. 2010. Arki hallintaan –nuorten ryhmätoiminnan ohjaaminen. Kirjapaino Jaarli Oy Turenki.
- Kokkonen, M. 2010. Ihastuttavat, vihastuttavat tunteet. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Kukkonen-Lahtinen, L. 2010. Kuva on avain mielenmaailmaan. Sairaanhoidtaja 83 (4), 16-18
- Laine, A.; Ruishalme, O, Salervo, P, Siven, T & Välimäki, P. 2003. Opi ja ohjaa sosiaali- ja terveysalalla. WS Bookwell Oy Porvoo.
- Lastensuojelulaki. Viitattu 15.5.2019. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#L7>.
- Lastensuojelulaki. Viitattu 15.5.2019. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#L5>
- Laukkanen, S. 2013. Eläinten läheisyys tunne-elämämme säätelykeinona. Teoksessa: K. Ikäheimo (toim.) Karvaterapiaa: eläinavusteinen työskentely Suomessa. Helsinki: Solutions Models House.
- Myllärniemi, A. 2005 Huostaanottojen kriteerit pääkaupunkiseudulla. Selvitys pääkaupunkiseudun lastensuojelun sijoituksista. SOCCAn ja Heikki Waris-instituutin julkaisusarja nro 7. Helsinki.
- Mäkinen, P.; Raatikainen, E, Rahikka, A & Saarnio, T. 2009. Ammattina sosionomi. WSOY oppimateriaalit.
- Ojanen, M. 1994. Mikä minä on? Minän rakenne, kehitys, häiriöt ja eheytyminen. Kirjatoimi, Tampere.
- Orton, H.D.; Riggs, P.D & Powers, B. 1997. A Competence- based model of Child Depression: A Longitudinal Study of Peer Parent, Teacher and Self-evaluations. Journal of Child Psychology and Psychiatry, 38 (5).
- Ovaskainen, T. 14.8.2014. Koira olisi hyväksi masentuneelle. Uusi Suomi. Viitattu 1.7.2019. <https://www.uusisuomi.fi/kotimaa/71301-psykiatri-professori-jyrki-korkeila-koira-olisi-hyvaksi-masentuneelle>.
- Palola, L. 2011. Lastensuojelun asiakas ratsastusterapiassa. Teoksessa: Mattila-Rautiainen, Sanna (toim.) Ratsastusterapia. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Pekkarinen, E. 2006. Murrosikäisten tyttöjen kokemukset lastensuojelun ryhmätoiminnassa. Teoksessa: Forsberg, H.; Ritala-Koskinen, A. & Törrönen, M. (toim.) Lapset ja sosiaalityö. Kohtaamisia, menetelmiä ja tiedon uudelleenarviointia. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Pichot, T. 2012. Animal- Assisted brief therapy: a solution-focused approach. New York: Taylor & Francis Group, LLC.

Pitkänen, A-K. 2008. Hevosvoimia – Hyvää oloa hevosharrastuksesta. Helsinki: Kirjapaja.

Rasila, M & Pitkonen, M.2009. Hyvä ryhmä, toimiva tiimi. Heurestica Oy.

Salonen.K.; Eloranta.S, Hautala.T & Kinos.S. 2017. Kehittämistoiminta ja kehittämisen menetelmiä ammatillisessa korkeakoulutuksessa. Juvenes Print-Suomen yliopistopaino oy, Tampere.

Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI- henkilöstölle. Turun ammattikorkeakoulun puheenvuoroja 72. Suomen yliopistopaino- Juvenes Print Oy. Tampere 2013.

Salmela, J, 2013. Viidakkoportaat. Eläinavusteisen valmentajan opas. Helsinki: Solution Models House.

Savolainen, M. 2008. Maailman ihanin tyttö. Helsinki: Blink Entertainment Cop.

Seinä, S & Helander, J. 2007. Tiimeistä työpareiksi. Toiselta oppiminen ja ammatillinen kehittyminen. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.

Serpell James A, 2011. "Historical and cultural perspectives on human–pet interactions". Teoksessa Animals in our lives. Human-animal interaction in family, community & therapeutic settings, toim. Peggy McCardle, Sandra McCune, James A. Griffin, Layla Esposito & Lisa S. Freund. Baltimore: Paul H. Brookes Publishing Co, 11–22.

Sinkkonen, J. 2013. Lapsen yksilökehitys ja suhde eläimiin. Teoksessa karvaterapiaa. Eläinavusteinen työskentely Suomessa. (toim.) Ikäheimo,K. Helsinki: Solution Models House.

Sinkkonen, J. 2008. Mitä lapsi tarvitsee hyvään kasvuun. WSOY.

Suomen Karva-Kaverit. Ei päiväystä. [Verkkosivusto].[Viitattu 29.4.2019]. Saatavana: <http://suomenkarvakaverit.fi>.

Taskinen, S.2010. Lastensuojelulain soveltaminen. Helsinki: WSOY.

Tedeschi, P.; Fitchett, J & E. Molidor, C E. 2005. "The Incorporation of Animal-Assisted Interventions in Social Work Education". Journal of Family Social Work 9:4, 59–77.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2019. Mitä on lastensuojelu? Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/mita-on-lastensuojelu>. Viitattu 6.5.2019 <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/mita-on-lastensuojelu>.

Toikko,T& Rantanen,T.2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Näkökulmia kehittämisprosessiin ja tiedonhakuun. Tampere: Tampere University Press.

Toivakka, S & Maasola, M, 2011. Itsetunto kohdalleen, harjoituksia itsetuntemuksen ja vuorovaikutustaitojen oppimiseen. Bookwell oy, Juva.

Törmälehtö, E. 2013. Eläimen vaikutus lapsiryhmien toimintaan ja kehitykseen. Teoksessa Karvaterapiaa. Eläinavusteinen työskentely Suomessa. (toim.) Ikäheimo, K. Helsinki: Solution Models House.

Varsinais-Suomen Sosiaalipalvelut Oy. Ei päiväystä. [Verkkosivusto],[Viitattu 26.8.2019]. Saatavana: <https://www.vaspoy.fi/>

Vilen, M.; Leppämäki, P & Ekström, L, 2008. Vuorovaikutuksellinen tukeminen. WSOY oppimateriaalit Oy 3. Uudistettu painos.

Yli-Viikari, A. 2014. "Green Care- toiminnan hyvinvointivaikutukset. Eläinten hyvinvointivaitukset". Teoksessa Luonnosta hoivaa ja voimaa: miten arvioida Green Care-toiminnan vaikuttavuutta, toim.KatriinaSoini.Jokioinen:MTT,57-62.<http://jukuri.mtt.fi/bitstream/handle/10024/482135/mttkasvu21.pdf?sequence=1> (Viitattu 3.5.2019).

Åkerblom,S & Martikainen, V. 2014. Tuotteiden ja ratkaisujen pilotointi asuinrakennuksessa käsikirja.<https://www.ara.fi/download/noname/%7BA95C4A2-78BA-4D26-96E5-8386C2D60E79%7D/100325> Viitattu 15.5.2019

Saatekirje tytöille

Kutsu ryhmään!!!

Olemme Tanja ja Susanna ja opiskelemme Turun ammattikorkeakoulussa. Teemme opinnäytetyönämme eläinavusteisen ryhmätoiminnan tytöille, jotka ovat iältään 10-12-vuotiaita. Haluaisimme sinun osallistuvan meidän ryhmäämme, johon osallistuu yhteensä 4 tyttöä. Kokoonnumme 5 kertaa kesä- ja heinäkuun 2019 aikana, ensimmäinen kokoontumiskerta on 5.6. Tapaamme aina keskiviikkoisin klo 14-16. Tapaamispaikka on Tyynelä Paattisilla, mikä taitaa olla monelle teistä tuttu. Maikki on myös jokaisella kerralla paikalla. Haemme teidät kokoontumisiin aina puoli tuntia ennen ryhmän alkua eli (13.30) ja tuomme takaisin sen päätyttyä.

Tapaamisten sisältö koostuu kaikenlaisesta mukavasta tekemisestä, esim. Tutustutaan toisiimme, askarrellaan ja touhutaan yhdessä eläinten kanssa.

Olisi mukavaa jos tulisit mukaan!

Terkuin,

Tanja ja Susanna

Jos haluat kysyä lisätietoa niin tässä meidän puhelinnumerot Tanja 040-5082083 Susanna 044-5182648

Saatekirje vanhemmille

Hyvät vanhemmat,

Olemme kaksi sosionomiopiskelijaa Turun AMK:sta. Kehitämme opinnäytetyönämme eläinavusteisen ryhmätoiminnan Varsinais-Suomen Sosiaalipalvelut Oy:lle. Ryhmä tulee koostumaan neljästä 10-12-vuotiaasta työstä. Tavoitteena on kehittää ryhmätoimintamuoto yhdeksi avohuollon tukitoimeksi. Lapsenne ammatillinen tukihenkilö on arvioinut lapsenne hyötyvän tämänkaltaisesta toiminnasta.

Ryhmä kokoontuu viisi kertaa kesä- ja heinäkuun aikana. Tapaamiset tapahtuvat keskiviikkoisin klo 14-16 alkaen 5.6. Ryhmä kokoontuu Tyynelässä Paattisilla, missä eläimet asustavat ja missä luonto on lähellä. Ryhmätoiminnan tavoitteena on tukea tyttöjen itsetunnon ja minäkäsityksen vahvistumista. Tapaamisten sisällöt koostuvat mukavasta tämän ikäisille sopivasta tekemisestä, jossa eläimet ovat mukana tilanteen mukaan sekä harjoituksista, joilla tuetaan itsetunnon ja minäkäsityksen vahvistumista.

Kysyisimme teiltä myös lupaa lapsenne kuljettamiseen ryhmätapaamisiin. Haemme siis lapsenne kotoa ennen kokoontumista ja tuomme hänet takaisin tapaamisen päätyttyä. Jos haluatte kuljettaa häntä itse, sekin onnistuu.

Arvioimme opinnäytetyössä lähinnä ryhmän hyödyllisyyttä ja lapsenne henkilöllisyyttä ei tule esiin missään vaiheessa. Otamme valokuvia ryhmän aikana lähinnä lapsille itselleen tai jos otamme jonkun kuvan opinnäytetyöhön, lapsi ei ole tunnistettavissa.

Tarjoamme ryhmässä myös pientä välipalaa, joten jos lapsellanne on jokin allergia, ilmoittatthan siitä meille.

Mikäli lapsenne saa osallistua ryhmän toimintaan ja opinnäytetyön toteuttamiseen sekä häntä saa kuljettaa henkilöautolla, pyytäisimme vahvistukseenne allekirjoituksella.

Jos haluatte lisätietoja, kysykää rohkeasti!

Tanja p. 040-5082083

Susanna p. 044-5182648

Ystävällisin terveisin,

Sosionomiopiskelijat Tanja Serola ja Susanna Tuuli

Annan lapselleni _____ luvan osallistua eläinavusteiseen ryhmätoimintaan, sekä häntä saa kuljettaa ryhmään henkilöautolla.

Lapsellani on allergioita, mitä? _____

Saatekirje sosiaalityöntekijöille

Saatekirje sosiaalityöntekijöille

Varsinais-Suomen Sosiaalipalvelut Oy:n asiakkaille eläinavusteinen ryhmätoiminta.

Olemme kaksi sosionomiopiskelijaa Turun AMK:sta ja kehitämme eläinavusteisen ryhmätoiminnan lastensuojelun avuhuollon yhdeksi tukitoimeksi. Tämän ryhmän asiakkaat koostuvat neljästä Varsinais-Suomen Sosiaalipalvelujen asiakkaista, joille on myönnetty ammatillista tukihenkilötyötä avuhuollon tukitoimena.

Ryhmä kokoontuu viisi kertaa kesä- ja heinäkuun 2019 aikana keskiviikkoiltapäivisin klo 14-16. Ensimmäinen koontumispäivä 5.6. Paikalla on myös Maria Lindholm Varsinais-Suomen Sosiaalipalvelut Oy:stä koska toiminta toteutetaan hänen kotonaan.

Tämän pilottiryhmän toiminnan tavoitteena on asiakkaiden itsetunnon ja minäkuvan vahvistaminen eläin- sekä luontoavusteisia menetelmiä käyttäen.

Terveisin

Tanja Serola

Tanja.serola@edu.turkuamk.fi

040-5082083

Susanna Tuuli

Susanna.tuuli@edu.turkuamk.fi

044-5182648

Kysely tytöille ryhmän lopuksi

	Tosi kiva!	Ihan ok	En tykännyt
Onko ryhmässä ollut mukavaa?			
Oliko eläimien mukana olo ollut mukavaa?			
Oliko ryhmän ohjelma mukavaa?			
Pystyitkö olemaan oma itsesi ryhmässä?			
Oliko kuvakorttien ja voimaeläimen käyttö hyvää?			
Oliko niiden käytöstä hyötyä ?			
Oliko muut ryhmäläiset mukavia?			
Oliko ryhmän ohjaajat mukavia?			

Haluatko antaa meille vielä jotain palautetta, jotta voimme kehittää ryhmätyöskentelyä?

Kerro ainakin kolme mukavaa asiaa ryhmästä